

नमो लूतस मगवतो अरहतो सम्मा सम्बृद्धता

आजाञ्छ्रुत भासि

बैशाख पूर्णिमा विशेषांक

बुद्ध धर्म सम्बन्धी नेपालको एक मात्र मासिक पत्रिका

प्रकाशक

आनन्दकुटी विहार गुठी, स्वयम्भू

वर्ष ८
अंक १

ने. सं. ११००
ई. सं. १६८०

वार्षिक रु. १०/-
मूल्य रु. २/५०

‘आनन्दभूमि’ को नियमः—

- १] ‘आनन्द भूमि’ पूर्णमामा निस्कन्ध । यसको वार्षिक शुल्क रु० १०/- आजिवन शुल्करु० १००/-
- २] बुद्ध-धर्म सम्बन्धी लेख मात्र यसमा छापिने छ ।
- ३] कुनै लेखकद्वारा प्रकट भएको विचारको उत्तरदायी सम्पादक मण्डल हुने छैन ।
- ४] प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवहार र चन्द्रा व्यवस्थापकको नाममा पठाउनु पछं । पत्र व्यवहार गर्दिएर आफ्नो ग्राहक संख्या, पूरा नाम ठेगाना राज्ञोसित लेखि पठाउनु पछं ।
- ५] पत्रिका नलिने भएको खण्डमा वा आफ्ना ठेगाना हेरफेर गर्नु परेमा एक महिना अगाडि नै व्यवस्थापकलाई सूचना दिनु पछं ।
- ६] कुनै पनि रचना प्रकाशित गर्ने वा नगर्ने अधिकार सम्पादक मण्डलमै रहने छ ।

आनन्द भूमि कार्यालय, आनन्दकुटी, स्वयम्भू, काठमाडौं

विषय—सूची

विषय	लेखक	पृष्ठ
बुद्ध-वचन		१
मार विजय	-भिक्षु वज्रज्ञान महस्थविर	२
बुद्ध जीवन	-भिक्षु सुदर्शन	३
विवाह हुने कुमारीलाई अति	-भिक्षु अमृतात्मद	४
बुद्ध महिमा	-विजय राम कर्मचार्य	५
बैद्धाङ्गजली	-रविन्द्रनाथ टीगोर	५
अपूर्णिक धर्म	-धर्मानन्द	८
विजयक हिति एक सांस्कृतिक	-विजयरत्न वज्राचार्य	९
बुद्ध भूमिमांसा भिक्षु संघ	-भिक्षु ज्ञानपूर्णिक	११
बुद्धमा छपू ले	-मुनीरत्न वज्राचार्य	१३
विजय	-प्रकाश वज्राचार्य	१५
बुद्ध इतिहासिक	-दानमान वज्राचार्य	१९
ज्ञान उव्युक्ति	-‘ज्योति’ शाक्य	२१
धर्मशाक्तच्छा	-मेघदूत	२२
सम्पादकायात पी	-यमदूत	२५
थो तिनि जि चाल	-भूषण वज्राचार्य	२७
स्वाँया पुऱ्ही	-पूर्ण काजी उपासक	२८
आनन्दकुटी विद्यापीठ स्तम्भ		२९-३०
सेवाको संकल्प	-केशरी वज्राचार्य	२९
माया उपरय बुद्ध लुमकीमह मचा	-रीता राजभण्डारी	३१
Awake : Buddhist of Nepal	-N. B. Bajra charya	३३
Buddhism and the Ideal	-J. R. Jayavardhane	१
World Fellowship	-Bhikkhu Kumar Kashyap	५
बोद्ध गतिविधि		३५

आण्डु भूषण

“चरथ भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अतथाय हिताय सुखाय देवमनुस्सानं । देसेथ भिक्खवे धर्मं आदिकल्याणं मज्जेकल्याणं परियोसान कल्याणं सातथं सव्यञ्जनं केवल परिपुण्णं परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

(महावग—विनयपिटक)

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन सुखको लागि, विश्वमाथि दयाको लागि, देव र मनुष्यहरूको हित, सुख र कामको लागि संचार गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, मध्य र अन्त समयसम्म कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित उपदेश दिएर सम्पूर्ण परिशुद्ध ब्रह्मचर्य (धर्म) को प्रकाश पार ।

सम्पादक च्छल

भिक्षु अश्वघोष

श्री वटुकृष्ण ‘भूषण’

श्री न्हुँछेबहादुर बज्राचार्य

ब्रह्म

अङ्कु १

बैद्याख्य

चुञ्च संबन्ध २५२४ ★ वि०सं० २०३७ ★ आनन्दकुटी, स्वयम्भू

बुद्ध—वचन

यो बालो मण्वति बाल्यं— पण्डितो वापि तेन सो ।

बालो च पण्डितमानी— स ‘वे बालो’ ति वुच्चर्ति ॥

अर्थ— यदि मूर्खले ‘म मूर्ख हुँ’ भनेर मुझी लिएमा त्यतिकैमा उसलाई पण्डित भनिन्छ ; तर मूर्ख भएर पनि ‘म पण्डित हुँ’ भनी हिड्नेलाई साँच्चैको मूर्ख भनिन्छ ।

न तेन पण्डितो होति— यावता बहु भासति ।

खेमी अवेरी अभयो— पण्डितो ‘ति पवुच्चति’ ॥

अर्थ बढि कुरा गर्न जानेर मात्रै पण्डित हुन्दैन ; क्षमाशील, अवैरी, निर्भयीलाई नै पण्डित भनिन्छ ।

मार बिजय

भिक्षु वज्र ज्ञान महास्थविर
अनु० - भिक्षु मैत्री

भगवान बुद्धले पांचजना मारहरूलाई हराई वा पराजय गरी जित्नु भएकोलाईनै मार बिजय भन्दछन् । मार्ने, विनाश गर्ने, अरूलाई पेल्ने, दुःख दिने भन्ने अर्थद्वारा “मार” भनिने ५ जना छन् । उनीहरू यस प्रकार छन् - १) स्कन्ध २) अभि संस्कार ३) क्लेश ४) मृत्यु ५) देव पुत्र ।

१) स्कन्ध मार भन्नाले सुगति तथा दुर्गति जन्ममा उत्पन्न हुने उपादान स्कन्ध पञ्चक भन्ने बुझिन्छ । जहाँ होस जन्म हुने प्राणीहरूलाई हुने जाति जरा मरणादि दुःखको आगो उक्त उपादान स्कन्ध पञ्चक नामक दाउरा भए सम्म दन्कीरहन्छ वा बलीरहन्छ । त्यसकारण ती प्राणीहरूका चित्त, शरीरादिलाई दुःख दिने मार हो ।

२) अभिसंस्कार मार :- ती सुगति वा दुर्गति जन्ममा प्रतिसन्धी व्यवस्था गर्न कर्म द्वारा हुने कार्यलाई भन्दछन् ।

६) क्लेशमार :- लोभ, द्वेष, मोहादि बढाउनेलाई क्लेशमार भन्दछन् ।

४) मृत्यु मार :- जन्म भएको प्राणीको मृत्युलाई भविष्य । प्राणीलाई त्यो भन्दा दुःख, पीडा अरू नहुने हुनाले त्यो पनि मार हुन् ।

५) देवपुत्र मार :- परनिर्मित वशवर्ति देवलोकमा बस्ने भयानक तथा शक्ति सम्पन्न देवपुत्र हुन् । पापीहरूलाई

मन पराउने बानी भएका उनी देव पुत्र मार हुन् । ५ जना मार मध्येमा यो मार पुद्गल वा मनुष्य मानीएको छ ।

भगवान बुद्धले ती ५ जना मारलाई हराएर नै बोधी-ज्ञान प्राप्त गर्नु भएको यिथो । माथी उल्लेखीत ५ प्रकारका मारहरूले कहिल्यै केही गर्न नसक्ने हुनाले वहाँले मार बिजय गरेको हो भनी हामी भन्दौं । सबै क्लेशबाट वहाँ मुक्त भैं सक्नु भएको कारणले नै सम्मासम्बूद्ध पनि भनीएको छ ।

ती ५ मारहरू मध्येका क्लेशमारका पार्टीहरू दश मार सेना भनी भगवान बुद्धद्वारा देशना गरीएको पघान सुत्रमा उल्लेख गरेको छ ।

उक्त सुत्रानुसार :-

१) सांसारिक दुःखबाट मुक्त हुन चाहनेहरू काम आशालाई त्याग्नु पाठ । त्यही प्रथम मार समूह हो ।

२) संसार दुःखबाट मुक्त हुन चाहनेहरू शीलबान तथा ध्यानी हुन पदंछ । “नाई” भन्ने भावना दोश्रो मार समूह हो ।

३) भोक र प्यास द्वारा उत्पन्न हुने आशा तथा रीस तेश्रो मार समूह हो ।

४) विभिन्न विषय लिएर उत्पन्न हुने तृष्णा चौथो मार समूह हो ।

५) थीन मिद्दु नीवरण अर्थात् उत्साही हुनमा मन र शरीर अल्छी पाने निरूत्साह पाँचों मार समूह हो ।
६) गर्नुं पर्ने काममा डरछेहरूवा भै रहनु छैठों मार समूह हो ।

७) निर्णय लिईसके पछि पनि शंका गरीनेलाई सातों मार समूह भन्दछन् ।

८) आफूभन्दा जेठाहरूले भनेको नमान्ने गतिलाई वा अति दिए पनि शीर नक्खनेलाई आठों मार भनिन्छ ।

९) धेरै चतुप्रत्यय प्राप्त हुनु, गुण प्रचार गर्नु, गौरव

सत्कार प्राप्त गर्नुं कुबाटोबाट प्राप्त परिवार (चेलाहरू) चार चीजद्वारा उत्पन्न हुने तृष्णा तथा घमण्ड नवो मार हो ।

१०) कोही मानिस आफुलाई ठूलो मानी अहनाई सानो मान्ने बानी छ भने त्यो दशौं मार हो ।

यो सबै संसार दुःख बढाउने कायंमा लम्काउन् । ती सबैबाट बची भगवान बुद्धले बोधी ज्ञान प्राप्त गर्नु भयो ।

बुद्ध जीवनी

-भिक्षु सुदर्शन

बोधिज्ञानको प्राप्ति पछि स्वयं बोधिसत्त्व सिद्धार्थ बोधिज्ञानको मूर्त रूप पुण्य-प्रतीक हुनु भएको थियो । यसै कारण बुद्धको यथार्थ जीवनीको अर्थ ने स्वयं बोधिज्ञानको वर्णन गर्नु हो । यहीं निर हामीलाई हाङ्गा प्राचीन ती परम्पराका याद हुन्छ । जुन परम्पराले सत्यका प्रवर्तक गुप्रवर्तक बारे भन्दा बढता सत्यलाई, उपदेशकलाई भन्दा बढता उपदेशलाई महत्व दीन्दै आएका छन् । कृचाहरू प्रशस्त पाइन्छन् तर कृचाहरूका निर्माता बारे धेरै कुरा पाइदैन । व्यष्टिलाई समष्टिका लागि समर्पित गर्ने सांस्कृ-तिक परम्पराको यही नैसर्गिक शैली पनि हो । भगवान बुद्ध भन्नु हुन्छ, 'यो धर्मम् पस्सति सो मं पस्सति' अर्थात् जसले धर्मलाई देखेको छ उसले बुद्धलाई देखेको छ ।

भगवान बुद्धले कर्ते एक ठाउँमा विहार गर्नु भई कुनै बेला आफ्नो जीवन गाथा पूरा सुनाउनु भएको छैन ।

यत्र तत्र प्रसंगवश उदाहरणको रूपमा अतीत संस्मरणको रूपमा उपदेशको सिलसिलामा मात्र बुद्ध आफ्नो जीवन सम्बन्धी उल्लेख गर्नु हुन्थ्यो । अतः रागमा अनुरक्त, द्वेषमा दूषित र मोहमा डुबेका प्राणीहरूको लागि बुद्धका चरित्रको बर्णन गर्नुं प्रायः असम्भव छ । हायी त मात्र टाढावाट बुद्धको दर्शन गर्न सम्म सक्छौं, त्यो पनि आफ्नै ज्ञान, विवेक र श्रद्धाविभोर ऋदयको क्षमताको आनुभावबाट ।

बुद्धको दर्शन गर्ने श्रद्धा क्रममा अर्थात् बुद्ध चरित्र बर्णन पद्धतिमा प्राचीन आचार्यहरूले र कलाकारहरूले विभिन्न आयामहरू अपनाएको देखिन्छ । यहाँ सर्वाधिक प्रामाणिक एवं प्राचीन तीन परम्पराको संक्षिप्त चर्चा गरिन्छ ।

जीवन- चरित्रको उल्लेख गरेर बुद्धको दर्शन गर्ने पालि जातक अटुकथाको निदान नामक कथा लेखक तीन

खण्डमा बुद्ध- जीवनीलाई प्रस्तुत गर्दछन् ।

पहिलो खण्ड “दूरे निदान” हो । दीपंकर बुद्धको सामुन्ने भविष्यमा बुद्ध हुनका लागि प्रार्थना गरेको घटना बर्णनबाट दूरे निदान शुरू हुन्छ । सुमेध असंख्य धन सम्पत्ति त्यागेर श्रमण भए । दीपंकर बुद्धको दर्शन पाए पछि आफु स्वयं पनि भविष्यमा बुद्ध हुनका लागि प्रार्थना भए । सुमेधको चारित्रिक विशुद्धता र पुण्यसम्भारको क्षमता अनि त्यसै बेला उनि मीक्ष प्राप्त गर्न सक्ने थिए । तर सुमेधले मोक्षपदलाई तिलांजलि दिएर बुद्ध हुनका लागि प्रार्थना गरे । तत्काणे निर्वाण पाउन सक्ने पुण्य संस्कार अवस्थाको व्यक्ति, जीवित बुद्धको सामुन्ने प्रार्थना तथा बुद्धको भविष्य व्याकरण जस्ता तीन अनिवार्य अंग सम्पन्न भए पछि सुमेधको बोधिसत्त्व जीवन शुरू भएको थियो । बोधिसत्त्वले अनेक अनेक जन्म दस पारमिता गुण-धर्म पूर्ण गरेर दीपंकर बुद्ध देखि काशयप बुद्ध सम्म २४ बुद्धको दर्शन पूजन गरेको थिए । यहाँ सम्मको बर्णनलाई दूरे निदान भनिन्छ ।

अविद्यारे निदानमा महामायाको कोखनाट लुम्बिनीमा सिद्धार्थको जन्म, कालदेवल र ज्योतिषीहरूको भविष्यबाणी शैशवकालमा जामुन बृक्ष मुनिको ध्यान, योवन प्रवेश जराव्याधि मृत्यु र कामण दर्शन, पुत्र जन्म, महाभिनिष्ठकमण, भिक्षुवेषमा सिद्धार्थ, श्रमण सिद्धार्थको राजुगृहमा अक्षाटन तपस्या, सुजाताको क्षीर दान, मारविजय, बुद्धत्व प्राप्ति सम्मको बर्णन गरिएको छ । वास्तवमा यहाँ सम्मको बर्णन बोधिज्ञान प्राप्तार्थ प्रयत्नशील बोधिसत्त्वको बर्णन हो । जब कि यस पछिका जीवन चरित्र नै वास्तविक बुद्ध चरित्र हुन् ।

यसै तथ्यलाई छलझ पार्न बुद्ध-जीवनीका लेखकहरू मध्ये कोही यहाँ सम्मको बर्णन गरेर बुद्धको दर्शन गरेर

कृतकृत्य हुन्थे । कोही यहीं निर एक स्पष्ट रेखा खिचेर अगाडीको जीवन क्रमको बर्णन गर्दथे ।

जातक अटुकथाका निदान लेखकले यहीं देखि “सन्ति के निदान” को बर्णन गरेका छन् । सन्ति के निदानमा बुद्धत्व प्राप्ति पछिका सात सप्ताहको बुद्ध-चरित्रको मार्मिक बर्णन, सारनाथमा धर्मप्रचार, ६० जना भिक्षु सभ बने पछि धर्म प्रचारार्थ आदेश, मगधका राजा विम्बिसारलाई धर्मोपदेश, सारिपुत्र र मीदगल्यायनको प्रब्रज्या, शुद्धोधनकी सदेश अनुसार बुद्धको कपिलवस्तु आगमन, कपिलवस्तुमा बन्धुहरूसंग भेट, राहुलको प्रब्रज्या, अनाथ पिण्डिकको दान सम्मको बर्णन गरिएको छ । महापरिनिर्वाण अवस्था-सम्मको यावत कथालाई “सन्ति के निदान” मानेता पनि ४५ वर्ष सम्मको बुद्धको धर्म प्रचार एवं उद्धार कार्यको बर्णन सम्भव थिएन । अतः अनाथपिण्डिकको जेतवनाराम दान सम्मको बर्णन गरेर निदान लेखक कृतकृत्य भएका थिए ।

“ललितविस्तर” तुषित भूवनमा बोधिसत्त्व कहां पृथ्वीमा अवतरणका लागि प्रार्थनाबाट शुरू हुन्छ । अनि गर्भधारणको तयारी, तुषित देवलोकमा मैत्रीय बुद्ध-लाई आपना आशन दिएर अभिषेक गरी त्यहाँबाट प्रस्थान, गर्भधारण, जन्म, अवितादि ऋषिको भविष्यबाणी, सिद्धार्थको शैशव कालको बर्णन, चार निमित्त दर्शन, महाभिनिष्ठकमण, मार दमन, बुद्धत्व प्राप्ति, धर्म चक्र प्रवर्तनको बर्णन गर्दछ । ललितविस्तरका लेखक धर्म प्रचारार्थ बढी बढन आशनबाट उठनु भएका बुद्धको दर्शन गरेर कृतकृत्य हुन्छन् ।

ललितविस्तरको विवरण अत्यन्त सरल, सरस तथा काव्यात्मक छ । ललितविस्तरका लेखक अभिनिष्ठकमण पूर्व राहुल जन्म बारेमा मौन छन् । उनी अत्यन्त श्रद्धालु विनम्र लेखक बुद्धको पूर्ण अनुगामी थिए । उनले महाअभिनिष्ठकमण पछि पनि बुद्धको पदानुशरण गर्दै आपना काव्यधारा प्रवाहित गरेका

थिए । बोधिसत्त्व सिद्धार्थले छाडेको राजमहल र राजपरिवार तिर यसो फर्केर हेर्ने इच्छा सम्म पनि उनले गरेन् । सिद्धार्थ द्वारा परित्यक्त कपिलवस्तुको तथा सिद्धार्थ परिवारको कार्हणिक चित्रण जुन पछिला वाडमयले प्रस्तुत गरेका छन् तिनलाई “ललितविस्तर” संग गास्तु “ललितविस्तर” को अज्ञात वस्तु श्रद्धावन्त तबि हृदयको पवित्रता प्रति न्यायोचित छैन । किन कि ललितविस्तरलाई लौकिक रुदन क्रन्दनको चित्रण भन्दा लोकोतर पवित्रताको अपेक्षा छै ।

बुद्ध जीवनीको दृश्यात्मक चित्रण प्राचीन काल देखि हु गामा कुदेको पनि हामी पाउँछौं । यस्ता कुरामा सर्वाधीन प्राचीन बुद्ध चरित्रको चित्रण सांचीको तोरण द्वारमा पाउँछौं । बुद्धको चित्रण पूर्व नै बुद्धको जीवनी लाक्षणिक अभिव्यञ्जन द्वारा ईस्वी पूर्व सम्म चित्रण गर्दैर्थे । कमलका सात फूल, कन्थक पछि छन्दक गई राखेको, बोधवृक्षको पूजा, दार्ढीबायाँ दुई हरिणको बीचको धर्मचक्र, लामो भन्याङ्गको दार्याँ बायाँका छाता लिएका देवताहरू, स्तूप इत्यादि दुःगामा कुंदेर जन्म, अभिनिष्ठकमण, बुद्धत्व लाभ, धर्म चक्र प्रवर्तन, तुषित देवलोकबाट मनुष्यलोकमा प्रत्यागमन, महापरिनिवरणलाई स्पष्ट गरे : बुद्धको प्रतिमा बने पछिका कलात्मक बुद्ध जीवनीमा प्राचीन, सुन्दर एवं स्पष्ट ‘बुद्ध जीवन’ बर चरित्र इण्डोनेशियाको बोरोबुदुर प्रस्तुत गदच्छ ।

बोरो बुदुर चैत्यको पहिलो तल्ला पेटीको पूर्वी द्वारमा देवलोकमा बोधिसत्त्व बोधिसत्त्वलाई बुद्धावतरणको लागि प्रार्थना, पृथ्वी अवतरण पूर्व देवताहरूलाई उपदेश र मैत्रीय बोधिसत्त्वलाई अभिषेक, शुद्धोदन र महामाया, महामायाको गर्भका देवताहरूद्वारा सरक्षण आदि १५ दृश्यावली प्रस्तुत भएका छन् ।

दक्षिण पूर्वी कुनामा महामायाको स्वप्न दर्शन, स्वप्न बृतान्त राजालाई भन्नु, स्वप्न फलको बर्णन, राजा द्वारा दानादि कार्य, कपिलवस्तुमा सिहादि आएर पाली बसेका, देवताहरू लुम्बिनी तिर गइहेका, लुम्बिनीमा सिद्धार्थको जन्म, महामायाको मृत्यु पछि गीतमीले क्षीर पान गराउन सिद्धार्थले स्त्रीकार गरेको इत्यादि बर्णन भएका १५ दृश्यावली कुंदिएका छन् ।

दक्षिण द्वारमा एक ऋषि द्वारा सिद्धार्थ सन्यास बन्ने भविष्यवाणी, सिद्धार्थलाई एक मंदीरमा लगेको, बोधिसत्त्वलाई कुलदेवताले नमस्कार गर्ने आएको, बोधिसत्त्वको शिक्षा, जामुन वृक्ष मुनि शिशु सिद्धार्थको तपस्या, यशोधरासंग विवाह आदि १५ दृश्यावलि कुंदेका छन् ।

दक्षिण पूर्वी कुनामा सिद्धार्थको धनुष पुरुषार्थ प्रदर्शन, सिद्धार्थका तीन महल र यशोधरासंगको जीवन, बृह, रोगी, मृतक तथा सन्यास दर्शन आदि १४ दृश्य यहीं देखा पदेछ ।

पश्चिमी द्वारमा शुद्धोदनले सिद्धार्थलाई संक्षाई रहेको, महाभिनिष्ठकमण पूर्वको कोठाको विभत्स दृश्य, महाभिनिष्ठकमण, केश छेदन, पद्मा तथा आकारका राम कहाँ जानु आदि १६ दृश्य प्रस्तुत गरेका छन् ।

उत्तर पश्चिमी कुनामा तपस्या, मारद्वारा निराश गर्ने आएका, दुष्कर तपस्या छाडेर अन्न ग्रहण, सुजाताको क्षीर ग्रहण नागराजा सागरकी छोरी द्वारा आशन दान गरेको, पात्र नदीमा बगाएको, बज्राशन आदि सम्बन्धी १५ दृश्य कुंदेका छन् ।

उत्तरी द्वारमा मार कन्याहरूको आगमन, बुद्धत्व प्राप्ति, देवताहरूद्वारा सुगन्ध वर्षा, पांचौं सप्ताहमा मुचलिङ्ग नागराजा द्वारा बन्दना, तपस्मु भल्लुको दान ग्रहण आदि बर्णन शिला दृश्यमा देखा पर्दछन् ।

उत्तर पूर्व कुनामा ब्रह्मा द्वारा धर्मदेशनाथे, प्राथमा
आलार उदकरामपुत्र मृत भएकोले रोहितवत्सु, उरुवेल,
सारथि, गंगा तरेर बनारस आगमन, पञ्चभद्रवर्गलाई उपदेश
आदि कुन्देका छन् ।

जस्तै बुद्ध-जीवनीको रूपमा बुद्धको बुद्धत्व प्राप्ति वा
धम्म प्रचारसम्म बर्णन गरेर बुद्धको दर्शन गद्देन् ।

[लुम्बिनी वर्ष २५२३ बुद्ध-जयन्तीको उपलक्षमा
रेहियो नेपालद्वारा “साप्ताहिक बुद्ध-वन्दना कार्यक्रम”
अन्तरगत प्रसारित]

यसरी बोरोबुदुरका अमर कलाकार एवं श्रद्धालु
निर्माता पनि प्रायः जातक अट्टकथा एवं ललितविस्तर

चूल चूत्र-

विवाह हुने कुमारीलाई अर्तिबुद्धि

अनु० भिक्षु अमृतानन्द

एक समय भगवान भद्रीय नगरको जातीय बनमा
बस्दै हुनुहुन्थ्यो ।

अनि मेण्डकका नाति उद्ग्रह जहाँ भगवान हुनुहुन्थ्यो
त्यहाँ गए; त्यहाँ पुरोपछि भगवानलाई अभिवादन
गरी एक छेउमा बसे। एक छेउमा बसेका मेण्डकका
नाति उद्ग्रहले भगवानसंग यस्तो भने—

“भन्ते ! भगवान समेत चार जनाको निमित्त
भोलिको मेरो भोजन भगवानले स्वीकार गर्नु होस ।”

तूष्णी भावद्वारा भगवानले स्वीकार्नु भयो। अनि
भगवानले स्वीकार्नु भएको कुरा बुझी आसनबाट उठी
भगवानलाई अभिवादन र प्रदक्षिणा गरी मेण्डकका
नाति उद्ग्रह फर्केर गए।

अनि त्यस रात वितिसके पछि पूर्वाह्न समयमा
चीवर पहिरी पात्र चीवर ग्रहण गरी जहाँ मेण्डकका
नाति उद्ग्रहको निवासस्थान हो त्यहाँ भगवान जानु
भयो। त्यहाँ पुरोपछि विद्धाई राखेको आसनमा बन्नु

भयो। अनि मेण्डकको नाति उद्ग्रहले प्रणीत खाद्य
भोजयद्वारा आफ्नै हातले भगवानलाई सन्तप्तित गरे।
अनि भोजन सिद्धिएपछि पात्रबाट भगवानले हात हटाई
सकेपछि मेण्डकका नाति उद्ग्रह एक छेउमा बसे। छेउमा
बसेका मेण्डकका नाति उद्ग्रहले भगवान संग यस्तो
बिन्ति गरे—

“भन्ते ! यी मेरा कुमारीहरू पति कुलमा जाँदैछन् ।
भन्ते ! भगवानले यितीहरूलाई अर्ति उपदेश गर्नु
होस ! भन्ते ! जुनकुरा उनीहरूका लागि दीघंकाल
सम्म हित र सुख हुनेछ ।”

त्यसपछि ती कुमारीहरूलाई भगवानले यस्तो भन्तु
भयो—

१) “कुमारी हो ! अतः तिमीहरूले यस्तो सिक्तु
पछि हितैषी अर्थकामी आमाबाबुहरूले अनुकम्पाको कारण-
बाट अनुकम्पा राखी जुन पतिलाई दिनेछन्— सो पति
भन्दा पहिले उठने र पछि सुतने ; के गर्नु पछि भनी

आनन्द भूमि

विचार गर्ने ; मनपराउने स्वभावको हुने तथा प्रिय बोलि बोल्ने हुनेछौं । कुमारी हो ! यसरी तिमीहरूले सिक्नु पछं ।

२) ‘कुमारी हो ! अतः तिमीहरूले यस्तो सिक्नु पछं जो ती पतिका गौरबनीय आमा वा बाबु वा श्रमण ब्रह्मणहरू हुन् उनिहरूको सत्कार, गौरब, मान तथा पूजा गर्नेछौं । र आफुकहाँ आएका उनीहरूलाई आसन द्वारा पूजा सम्मान गर्नेछौं । कुमारी हो ! यसरी तिमीहरूले सिक्नु पछं ।

३) कुमारी हो ! अतः तिमीहरूले यस्तो सिक्नु पछं जो ती पतिको भित्री कामकाज हो— ऊनको वा कपासको कामकाज हो— त्यस्मा दक्ष हुनेछौं, निरालसी हुनेछौं । ती काममा उपाय कुशलले युक्ता हुनेछौं तथा आफूले पनि अकर्ताई पनि गर्न गराउनमा समर्थ हुनेछौं । कुमारी हो ! यसरी तिमीहरूले सिक्नु पछं ।

४) कुमारी हो ! अतः तिमीहरूले यस्तो सिक्नु पछं जो ती पतिका अध्यन्तर, भित्र भएका दाशहरू वा प्रेष्यहरू वा कामदारहरू हुन्— उनीहरूले गरेकोलाई ‘गरे’ भनी जानेछौं, नगरेकोलाई ‘गरेनन्’ भनी जानेछौं ; रोगी हुनेको बलाबल जानेछौं, उनीहरूको निमित्त आफूले पाउने भागबाट खादनीय भोजनीय दिनेछौं । कुमारी हो ! यसरी तिमीहरूले सिक्नु पछं ।

५) ‘कुमारी हो ! अतः तिमीहरूले यस्तो सिक्नु पछं— पातिले जुन धन धान्य चाँदि अथवा सुन ल्याउने छन् त्यो आरक्षा सहित गुप्त गरी राढनेछौं ; हामीहरू त्यहाँ धूर्तिनी, चोरिनी, मतवालनी तथा विनाश कारिणी

हुनेछैनौं । कुमारी हो ! यसरी तिमीहरूले सिक्नु पछं । कुमारी हो ! यी पाँच गुणहरूले युक्त हुने स्त्री मृत्युपद्धि शरीर छाडी मनापकायिका देवताहरूको सहवासमा उन्पन्न हुनेछ ।

१ “यो न भरति सब्बदा, निच्चं आतापि उस्सुको ।

सब्बकामहरं पोसं, भत्तारं नाति मञ्जति ॥

२. “न चापि सोत्य भत्तारं इच्छाचारेन रोसये ।

भत् च गरुतो सब्बे, पर्णिपूजेति पण्डिता ॥

३. “उट्टाहिका अनलसा, सञ्जहिता परिज्जाना ।

भत् मनापं चरति, सम्भतं अनुरक्षति ॥

४. “या एवं वत्तती नारी, भत्तुच्छन्द वसा नुगा ।

मनापा नाम देवा, यत्थ सा उपज्जतीति ॥

अथं-

१. “जसले सधै भरणपोषण गर्छ, जो नित्य आतप्त भई उत्साहित भई बस्त्वा तथा जस्ले सबै इच्छा पूरा गरीदिन्द्वच— त्यस्ता स्वामीलाई उसले हेला गर्दिन ।

२. ‘पण्डिता स्त्रीले स्वर्योभावको कारणले गह्री आफ्नो स्वामी रिसाउने काम गर्दिन, स्वामीका आमा-बाबु लगायत सबै गौरबनीय जनहरूलाई पूजा गर्छे ।

३. ‘उत्थान वीर्य भएकी निरालसी तथा परिजनहरूलाई सग्रह गर्ने स्त्रीले स्वामी खुशी हुने गरी आचरण गर्छे र स्वामीले ल्याएको धन रक्षा गर्छे ।

४. ‘जुन नारीमा स्वामीको इच्छानुसार काम गर्ने गुणहरू निहीत हुन्दैन् सो नारी जहाँ मनाप नामक देवताहरू हुन्दैन् त्यहाँ उन्पन्न हुन्दैन् ।”

गीत

बुद्ध महिमा

-विजय राम कर्मचार्य “पनौती”

तथागत भगवान बुद्ध
सब वाक्य तिम्रो छ शुद्ध

 बर्णन कसरी गर्नसकुं प्रभु
ज्ञान कसरी पाउन सकुं प्रभु

 बालक हामी छौं अज्ञानी
बन्न सकुं सदा ज्ञानी

 लुम्बिनीलाई तपो भूमी बनाई
चेतनको अमृत पान गराई

 अशान्ति कलह नष्ट गराई
अजम्मरी भयौ तिमी बाटो देखाई

 बर्णन कसरी गर्न सकुं ।

 शान्तिको अग्रदूत तिमी
बिश्वको ज्ञान नेत्र तिमी

 अन्धकारमा ज्योती दिलाई
गयौ सत्यको मार्ग देखाई

 बर्णन कसरी गर्न सकुं ।

श्रद्धान्जलि

आज यो बैशाख पूर्णिमाको दिन म बुद्धको जन्मोत्सव मनाउन आएको छ अनि उनिप्रति शिर कुकाउन जसलाई मेरो हृदयान्तरमा यस जगतको सर्वश्रेष्ठ पुरुष ठान्दछु । मेरो श्रद्धा देखावटी होइन । मेरो अन्तरआत्मामा बारम्बार चढाइरहेको श्रद्धान्जलि नै आज यहाँ पनि चढारहेको छु ।

-रविन्द्र नाथ टैगोर

(विश्वविख्यात नोबेल पुरस्कार प्राप्त भारतीय कवि)

आधुनिक धर्म

-धर्मानन्द

यो सैद्धान्तिक होइन, जीबनको व्यवहारिक पक्षको धर्म हो । यो संसारमा सबभन्दा पुराना धर्महरू मध्ये एक हो, तैपनि यो हरेक दण्डिबाट आधुनिक छ । यसले कुनैपनि बाहिरी जक्ति वा दौताको दास नबन्न सल्लाह दिन्छ । बरु यसले अवरोधहरू पार गर्न आफ्ने प्रयास र बुद्धिको आफ्ने नदृपय शक्तिलाई उन्नति गर्नलाई सुरुहाव दिन्छ ।

भविष्यको विश्वलाई सुहाउने योग्य धर्ममा हुनु पर्ने हरेक गुण यो धर्ममा छ । यो वैज्ञानिक, उचित एवं उन्नति-शील छ । आधुनिक संसारमा ‘म यो धर्मको अनुयायी हुँ’ भन्न पाउँदा जो सुकैलाई पनि गौरव लाग्ने छ । साँच्चै त यो धर्म विज्ञान भन्दा पनि बंडी वैज्ञानिक र समाजवाद भन्दा पनि बढी समाजवादी र मानसिक क्षेत्रका सबै उन्नतिहरू भन्दा पनि बढी उन्नतिशील छ ।

-यो धर्म हो बीद्रधर्म ।

आनन्द भूमि

आलोक हिति एक सांस्कृतिक परिचय

—विजयरत्न वज्राचार्य

सदस्य, युवक बौद्ध मण्डल, नेपाल

“आलोकहिति” पाटन शहरको प्रसिद्ध हुङ्गे धारा हो । यो धारा पाटन दरवार स्कवायरबाट उत्तर-पश्चिमपट्टि करीब आधा किलोमिटर टाढा पर्दछ । मानिसहरूले यस धारालाई “आलुकोहिति” भनि सम्बोधन गर्दछन् । यसको मौलिक नाम “आलोकहिति” नै हो भन्न सकिन्छ । जुन ताम्रपत्र र शिलालेखमा उल्लेख भएको पाइन्छ । यस हुङ्गे धारामा बाहै महिना एकनास पानी आउन्छ । यहाँका निवासीहरू यस धारालाई एक तान्त्रिक कथासंग गांस्थि । पांचधारा भएका यस आलोकहितिमा रुण्डै ६०० वर्ष पुरानो ताम्रपत्र र शिलालेख सुरक्षित रहेको छ ।^१ तीन ठूलो हात्तीको मुख कुंडिएको धारो माथि गोहीको हुङ्गे मूर्तिहरू रहेको छ र ती धारोका भित्तापट्टि पञ्चबुद्धको मूर्तिहरू सुसज्जित छन् । ती हुनः—बैरोचन, अक्षोध्य, रत्नसंभव अमिताभ र अमोघसिद्धि जसमा शाक्यमुनिबुद्ध बोधि-

१) तुहुदेव वज्राचार्यका वंशसन्तान तथा स्थानिय निवासी हरूमा वयोवृद्ध आजु श्री वैद्यावज्र वज्राचार्य संग सुरक्षित रहेको ताम्रपत्र (अ. लि. श्री हेमराज शाक्य-ज्यूले ‘मेडिइवल नेपाल’ भन्ने पुस्तक पृ. सं. ७२ मा प्रकाशित गरेको छ) मा ने. सं. ५३५ फाल्गुण शुक्ल अष्टमी वृहस्पतिवारका दिन वैद्यराज तुहुदेवज्ञुले वृहत्त पुजागरी विभिन्न नागहरू साधन गरी जल प्रवेशाङ्क गरेको कुरा उल्लेख छ ।

वृक्ष मुनि पूर्ण कलशयुक्त आसनमा धर्मचक्र मुद्रामा रहेको छ । यस मूर्तिमा दाँया बाँया अवलोकितेश्वर र बज्राचार्य बोधिसत्त्व उभिएका छन् ।^२३० अग्लो कालो बलीटे हुँगाको यस मूर्तिलाई १२ रों शताव्दीको अनुमान गरिएको छ ।^२ ती मूर्तिहरूको करीब २ फीट माथि ढुङ्गाको पांचवटा लिच्छविकालिन चैत्यहरू लहरै रहेका छन् । जसले गर्दा यो आलोकहिति अत्यन्त आकर्षक देखिएको छ । यो अशोक शैली चैत्यहरूमा शाक्यमुनिबुद्धको मूर्ति विभिन्न मुद्रामा देखाईएको छ । जुन मूर्तिहरू आठौं शताव्दीको मानिएको छ^३ ।

यो हुङ्गे धाराको उत्पत्ति कथन अनुसार एक दिन वैद्यराज तुहुदेवज्ञु आफ्नो खेत कूबुहिति (आजु श्री वैद्यावज्र वज्राचार्यको भनाईमा बानेश्वरमा) मा काम गर्न जाँदा त्याहाँ पदमनागलाई आँखा दुःखी अति कष्ट भएको हुँदा बासुकीनाग मानव रूपधारण गरी खेतमा काम गरी रहेको वैद्यराजलाई बोलाई लगेका थिए । तर वैद्यराज वैद्यकार्यमा निपुण भएको हुदा उनले पदमनागलाई चारदिनमै आँखा निको पारी दिएको हुनाले पदमनाग अति खुशि भै वैद्यराजलाई वरदान माग्न भने । वैद्यराज तुहुदेव सम्पन्न र उदार व्यक्ति भएको हुँदा धन, जन,

२) अन्वेषक तथा लिपिविशेषज्ञ प. श्री हेमराज शाक्य “बुद्धमूर्ति छगू अध्ययन” पृ. ६३

३) ऐजन पृ. ८६ र पृ. ९२

सम्पति वर नमागीकन जगत उद्धार हुने बरदान मागेका थिए । त्यसैले यी नागहरू अत्यन्त प्रसन्न भई पांचवटा हुँगा बरदान दिई, कसैलाई नदेखाई लुकाईराख्नु र शुभ साईतमा मात्र निकाल्नु भनी पठाए । तुहुदेव बज्ञाचार्यले पनि ती हुँगाहरू कसैलाई नदेखाई आफ्नो दुकुतिमा एउटा कन्तूरमा राखी छोडेका थिए । तर बैद्यराज तुहुदेव बज्ञाचार्यको दुईजना स्वास्नी भएको हुंदा एकदिन वैद्य राज काममा गैरहेको बेलापारी एउटी स्वास्नीले कन्तूर माथि शंका गरी खोल्न गएछिन । तर त्यो कन्तूरमा केही नभएको र खालि पांचवटा हुँगामात्र देखेको हुंदा जाबो वस्तो हुंगा पनि दुकुतिमा राख्ने हो र भनी पयांकी दिएको थियो । तर ती हुँगाहरू पाँच ठाउमा पर्न गई पांचवटा धाराहरू छरिएर उत्पति भएका थिए । (जून पाटनका आलोकहिति, बुईचाहिति, मिसाहिति, वासःहिति, पोहिति आदि मानिन्छ । यी धाराहरू अध्यापि सुरक्षित रहेका छन्) उता तुहुदेव बज्ञाचार्य कामबाट फर्केर घर आउंदा स्वास्नीले आफूले लुकाई राखेको चीजलाई त्यसरी प्याकेको हुंदा दिक्क लाग्यो । तैपनि उनले ती प्याकिएका हुँगाहरू भएका ठाउलाई सुरक्षित रानंको निमित्त ९ रोपनी १ आना जग्गा किनो नेपाल सम्वत ५३५ फाल्गुण शुक्ल अष्टमी वृहस्पतिवारका दिन वृहत पूजा गरी जलप्रवेशाङ्क गरेका थिए ।

यो ओलोकहितिको बाँयापट्टि एउटा ठूलो बुद्धको मूर्ति रहेको छ । भगवानबुद्ध मारविजय मुद्रामा रहेको उक्त दुँगाको मूर्ति करीब ५ फीट अग्लो रहेको छ । यो मूर्ति जल असरंगी भे भग अवस्थामा पुगेको हुंदा सिंगपुर विहार^४ बाट आलोकहितिमा ल्याई श्री विष्णु
५) "सिक्कही"- कुम्भेश्वरबाट शंखमूल जाने बाटोमा पर्ने मन्दीर

मल्ल साक्षी राखी बैद्य श्री धर्मदेवजुले ने. स. ८९८ मा तीर्थसेवा पूर्ण गरी स्थापना गरेको थियो ।^६ एक मूर्ति शिक्षकले यस मूर्तिमा किरात कालको कला शैली कलिकएको अनुमान गर्नु भएको छ ।^७

आलोकहितिको दाँयापट्टि एउटा दुँगाकै अग्लो मन्दिर रहेको छ । उक्त मन्दिरभित्र एउटा पुरानो शैलीको नारायणको मूर्ति रहेको थियो । तर केही वर्ष यता उक्त मूर्ति चोरी भएको हुंदा हाल दाँया वाँया दुईता मूर्तिमात्र रहेको छ । अर्को यस मन्दिरकै बाँयापट्टि एउटा ठूलो चैत्य रहेको छ । जुन अत्यन्त पुरानो देखिन्छ ।

अर्को आलोकहितिको सिरानमा एउटा कलात्मक गणेशको मन्दिर रहेको छ । यो मन्दिर छत्र शैलीमै एकतले रहेको छ । यो मन्दिर आलोकहितिलाई सुरक्षित र धार्मिक पवित्रस्थल बनाउनको निमित्त चोभारस्थित क्वेनागणेश साधनगरी ल्याएर स्थापना गरिएको कुरा शिलापत्रमा उल्लेख रहेको छ । यस मन्दिर अगाडी एउटा हुँगाको वसाह राखिएको छ ।

यो गणेश मन्दिरको बाँयापट्टि एउटा बगैचा रहेको छ । यो बगैचाको पूर्वपट्टि लोकेश्वर^८ र सरस्वतीको भिन्नदा भिन्नै दुङ्गे मूर्तिहरू रहेका छन् । यी मूर्तिहरूमध्ये सरस्वतीको मूर्ति कलात्मक र आकर्षक देखिन्छ । करीब २ फीट अग्लो उक्त मूर्तिमा चोरीको भयले गर्दा फतामको पेटी बांधी सुरक्षित राखिएको छ^९ । अर्को पद्मपाणी

- ५) आजु श्री वेखावज्ज बज्ञाचार्यसंग भएको तालपत्रमा उल्लेख ।
- ६) श्री रत्नकाजी शाक्य- ललित कला क्याम्पस, काठमाडौं
- ७) मूर्ति शिक्षक श्री रत्नकाजी शाक्यको अनुमानुसार यो मूर्ति मल्लकालको अन्तिम समयको हुनु पर्दछ ।

लोके पवर बरदमुद्रामा रहेको मूर्तिलाई १० शौं शताब्दीको अनुमान गरिएको छ । करीब ३५ फीट अग्लो उक्त मूर्तिमा तल दाँया वाँया प्रार्थना मुद्रामा भक्तजन दुईजना रहेका छन् ।

आलोकहितिको अगाडि दक्षिण पखालिमा विभिन्न दुङ्गे मूर्ति र शिलालेखहरू राखिएका छन् । जसमा बृद्धमूर्तिहरूको साथै अरू मूर्ति पनि छन् । ठीक गणेश-मन्दिर अगाडि उक्त पखालिमा शाक्यमुनि बृद्ध वौधिवृक्षमुनि धर्मचक्रमुद्रामा रहेको अर्को दोश्रो मूर्ति पनि राखिएको छ । अर्को आलोकहितिको पश्चिमपर्टि एउटा पाटी रहेको छ । दुई तल्ले रहेको उक्त पाटीको तीनपाते काठलयाल बुट्टाले भरिएको छ र भूइतल्लाको भित्तामा विभिन्न मूर्तिहरू र शिलालेखहरू छन् । हाल यस पाटीमा प्राथमिक

विद्यालय संचालन भैरहेको छ ।

आलोकहिति ने. सं. १०८२ सालमा पुनः निर्माण गरिएको कुरा एउटा अर्को शिलालेखमा उल्लेखित छ ।

यो आलोकहिति रहेको स्थान एउटा सानो मूर्तिसंग्रहालय भने पनि हुन्छ । ऐतिहासिक, सांकृतिक, धार्मिक दृष्टिकोणले अति महत्वपूर्ण छ । यहाँ करीब ४८ मूर्ति, ८ चैत्र्य, र ९ शिलालेख सुरक्षित छन् । अर्को महादेवको मूर्ति २ पनि रहेको छ । यहाँ शताब्दीयों पुराना विभिन्न मुद्राका बौद्धमूर्तिहरू थुप्रै सजित रहेको हुंदा बौद्धकला सम्बन्ध अध्ययन तथा अन्वेषण गर्नेहरूको लागि एउटा उपयुक्तस्थान भएको छ । यहाँका निवासीहरू यस स्थानलाई सुरक्षित र पवित्रस्थल बनाउन विभिन्न परंपरा नीति अपनाउँदै आएका छन् ।

- ★ -

बुद्ध धर्ममा भिक्षु संघ

भिक्षु ज्ञानपूर्णिक

बुद्ध-धर्ममा “संघ” शब्द मूलतः “सं.” पूर्व “हन” धातु “त” प्रत्यय द्वागा सम्पन्न भएको देखिन्छ । यसको व्युत्पत्ति वारेमा ग्रन्थहरूमा दुई किसिमले उल्लेखित गरेका छन् । १) “सं सुटु किंतेसे हनतीति संघो” अर्थात राज्ञीरी क्लेश-धर्महरूलाई हनन गर्ने क्षमता युक्त पुद्गल समूहलाई ‘‘संघ’’ भन्दछ । २) “दिटुर्सिल सामञ्जेन संहतो ति संघो” अर्थात प्रज्ञा र शील समानताको आधारमा एकीकृत समूह ‘‘संघ’’ हो ।

वास्तवमा यी दुवै व्युत्पत्तिहरू आर्य संघलाई निर्दिष्ट

गर्ने हुन् । नेपालमा आजसम्म पाइएकोमा सबै भन्दा पुराना अभिलेख, जो प्राचीन लिच्छवि लिपिमा छ, संघमा “आर्य संघ” नै उल्लेख गरेको छ । यसबाट श्रोतापन्न मार्गादि प्राप्त चार आर्य मार्ग पुद्गल एवं श्रोतापन्न फलादि प्राप्त चार आर्य फल पुद्गल यी आठ (८) आर्य पुद्गलहरू नै यथार्थतः “संघ” को रूपमा देखा पनि आउँदन् । यस संघको सुप्रतिपन्नता आदि नौ गुण हुन्छ । संघको अनुगामी रूपमा शील, समाधि, प्रज्ञा बृद्धि तरफे प्रयत्नशील भिक्षुहरूलाई ‘‘सम्मुति संघ’’ भनिन्छ । आज-

कलकौ 'भिक्षु संघ' यसै श्रेणीमा आउँछ ।

भगवान् बुद्धले वोधिज्ञान प्राप्ति पछि लोक उपकारार्थ धर्म नगर स्थापना गर्ने प्रयासमा जुन किसिमको धर्म -सैन्य संगठन गर्नु भएको थियो, जुन संघको जग बसाल्नु भएको थियो, त्यो पहिलो संघ यी नै आठ आर्य पुद्गल थिए ।

आठ आर्य पुद्गलमा निहित गुरुहरू निम्न थिए :-

१) बुद्धको उपदेशलाई उल्लंघन नगरी निर्देशन अनुसार राम्ररी आचरण गर्ने सुप्रतिपन्न आर्य पुद्गल,
२) मध्यम प्रतिपदा अनुरूप तेस्रो मेर्सो बाटो न लागी सोश्चो बाटोमा लाग्दै आचरण गर्ने श्रजु प्रतिपन्न आर्य पुद्गल ३) वास्तविक सुख निर्वाण प्राप्तार्थ बढी दृष्टि पुन्याई आचरण गर्ने न्याय प्रतिपन्न आर्य पुद्गल, ४) देव मनुष्य द्वारा गरिने आदर गौरब ग्रहण गर्ने योग्य गुण अभिवृद्धिको निमित्त आचरण गर्ने सामीचि प्रतिपन्न आर्य पुद्गल । यसै चार गुणको मार्ग र फलको दृष्टिबाट आठ आर्य पुद्गल हुन्थे । ५) यो संघ टाढा टाढाबाट ल्याइएका दातव्य पदाथंहरू ग्रहण गर्न आह्वान योग्य थिए, ६) कुनै गृह निश्चित तृष्णामा न फसी स्वच्छन्द रूपमा अतीथ पाहुना सत्कार स्वीकार योग्य थिए, ७) विभिन्न सुख, समृद्धि र शान्तिको कामना गर्दै दिइने त्यागमय चेतना युक्त दान ग्रहण गर्ने योग्य थिए, ८) असल लाभको निमित्त दुई हात जोडी गरेको अभिवादन स्वीकार गर्ने योग्य थिए, ९) सम्पूर्ण लोकको अनुत्तर पुण्य क्षेत्र थिए ।

यसरी बौद्ध भिक्षु संघको प्रारम्भिक स्वरूप स्वच्छ, निर्मल र पवित्र थियो । यसमा कुनै किसिमको अनार्य दोष थिएन । विशुद्ध प्रकृतिको थियो । कुनै किसिमको प्रतिवन्ध लगाउनु पर्ने विनय व्यवस्था ल्याउनु पर्ने स्थिति थिएन । संघ सदस्यहरू मात्र सांसारिक दुःख निवृतिको लागि दत्तचित थिए ।

बुद्धको भिक्षु संघमा इमान्दारिता र सन्यनिष्ठता प्रति बढी महत्व दिइराखेको पाइन्छ । कुनै व्यक्ति प्रति आरोप लगाएमा जबसम्म सम्बन्धित व्यक्तिले इमान्दारी पूर्वक स्वीकृति जनाउँदैन, तब सम्म त्यस व्यक्तिलाई जबरजस्ती केही गर्न पाउँदैन । दोषी भएर पनि निलंजता पूर्वक उ हठी हुँश भने उसलाई 'अलज्जी र दुःशील'को संज्ञा मात्र दिन सकिन्छ । सुशिक्षित सभ्य समुदायबाट मात्र यो कार्य हुन सक्ने कुरा निर्विवाद छ ।

भिक्षु संघमा विनय कार्यको बेला कुनै पनि व्यक्ति नेताको रूपमा चुनिएको हुदैन । आ-आपना विचार व्यक्त गर्न स्वतन्त्रता हुन्छन् । सर्वमा एक अर्का प्रति मैत्री पूर्ण काय, वची र मनः कर्मको व्यवहार रहेको हुँच । संघ स्थविर सभा व्यवस्था सम्बन्धी कायं संचालक मात्र हुन्छ । भगवान् बुद्धले महापरिनिर्वाण पूर्व भिक्षु आनन्दलाई भन्नु भएको छ, "आनन्द ! भिक्षु संघले म बाट के चाहेको छ ? आनन्द ! मैले भित्र बाहिर नगरिकन धर्मको उपदेश गरि सकें । आनन्द ! धर्ममा तथागतको (कुनै) आचार्य मुष्टि छैन । आनन्द ! जसलाई यस्तो हुन्छ भिक्षुसंघ मैले धारण गरेको छु, भिक्षु-संघ मेरो उद्देश्यले हो, उसले आनन्द ! अवश्य नै भिक्षुसंघको निमित्त केही भन्ने छ तर आनन्द ! तथागतलाई यस्तो लागेको छैन..... ।" देवदत्तले आफुलाई संघको अभिभार सुम्पन बुद्ध संग प्रार्थना गर्दै पनि बुद्धबाट संघको नेता चुन्ने प्रक्रिया आवश्यक नभएको कुरा आज्ञा गर्नु भएको थियो । यही तथागतको धर्मसु-आख्यातता हो । जसले धर्मको यथार्थ मर्म बुझेको हुन्छ, उसलाई कसैको पछि लाग्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्दैन ।

संघ भित्र आध्यात्मिक सुख र शान्तिको अनुभवी सदस्यहरू प्रशस्त देखिन्दैन् । जुन तथ्य भावी साचि-

पुत्र उपतिष्ठ परिब्राजकले अस्सजि भिक्षुलाई पहिलो पटक भेट हुँदा व्यक्त गरेको उद्गार वाक्यबाट स्पष्ट हुँछ: "आवूसो ! तपाईंको इन्द्रिय प्रसन्न प्रफुल्लित, प्रकाशमान छ । तपाईंको आकृति रमणीय एवं शोभनिय छ । तपाईंको हिङ्गाइमा शान्ति छ । रहन सहनमा गम्भीरता छ । अवश्यमेव तपाईंको अन्तःकरण विशुद्ध धर्मले आप्लावित छ होला । तपाईंको शास्त्राको हुनु हुँच ?"

एक पटक कौशल राज प्रसेनजितबाट पनि यस्तै टिप्पणी भएको छ, "भन्ते ! म तपाईंको धर्ममा अतिप्रसन्न, अति प्रफुल्लित, अति मनोहर, निर्धारक भएका भिक्षुहरू देखद छु ।"

बुद्ध धर्मको प्रभावले गर्दा भिक्षु संघमा कर्तिको

मानसिक शान्ति र आध्यात्मिक सन्तुष्टि छ भन्ने कुरा भिक्षुभाव ग्रहण पछि उद्भासित विभिन्न भिक्षुहरूको प्रीति वाक्यबाट थाहा पाउन सकिन्छ । अजीत ब्राह्मण मानव भिक्षु जीवन धारण पछि भन्नु हुन्छ, "मरणमा मलाई भय छैन । जीवनमा अनुराग छैन । छाड्नु पर्ने यो देहलाई भूमित्युक्त भइ छाड्ने छु ।"

वस्तुतः बुद्धको भिक्षु संघ बुद्धि र विवेकमा आधारित छ । मौलिक, विचार, स्वतन्त्र चिन्तन यसको प्रमुख अंग हो । लज्जा, भय यसको पृष्ठभूमि हो । मैत्री, सहिण्यता, सहानुभूति यसको मूल मन्त्र हो । सत्य, न्याय-प्रियता, समता र एकता यसको जग हो । क्लेश निवारण यसको मूल लक्ष्य हो । करुणा, परोपकार, सेवा द्वारा देखाएको बाटोमा लाग्नु नै यसको शिक्षा हो ।

बुद्ध्या छ्प लँ

-श्री मुनीन्द्ररत्न वज्राचार्य, भीमफेदी

ससारे विभिन्न लँ दु । व विभिन्न लँ मध्ये न धर्मया लँय् जुयगु तसकं महत्वपूर्ण जू । धर्मया लँय् जुया थःगु जीवने वःगु विभिन्न विधन वाधा तंका चोनेफु । मनूतय जीवने धन सम्पति अप्पो दया न गुम्हस्या मदया न दुःख मय जीवन हनेमाः । दुःख हे मनया जीवने तःधंगु लव्य खः । अजागु इले दुःख निवारण यायत धर्मया आस्थाय तल्लीन जुया दुःखं मुक्त जुयफु । उके दुःखं मुक्त जुयत धर्मया लँय् जुइमाल ।

ससारे धर्म यको दु । व धर्मया थःथःगु हे सिद्धान्त व लँपु दु । तर दुःख निवारण यायगु बालाक अपुक लँ केने फूगु धर्म मध्ये बुद्ध धर्मया लँ तसकं महत्वपूर्ण जू । बुद्ध

धर्मया लँय पला छियब सांसारिक दुःख निमूल याय फया सुखमय जीवन हने फइ । दुःखया कारण व दुःख विनाशया लँ केने फँगु थ्व धर्मया तःधंगु विशेषता खः । बुद्ध धर्म म्हसिइकेत बुद्ध मु खः? व बुद्ध धर्म छु खः? ध्रका थुइकेगु नितान्त आवश्यक जू ।

महामानव गौतमबुद्ध नेपाल्या शाक्य वंशीय जुजु शुद्धो धनया काय खः । बुद्ध अगाय धंगु वैभव हाकु तिना संसारे दया चो गु दु खया मू कारण व दुःख विनाशया लँपु थुइकेगु पलाखय न्हयचिला बिज्यात । वसपोल बुद्धं तः दैं तक्यातः धंगु त्याग तपस्यां छन्दु बोधिज्ञान लाभ याना बिज्यात । बुद्धं थुइका बिज्यात कि थ्व शरीरयात कष्ट बियवं जक

धर्मया ज्ञान काय् फइ मखु । धात्थेया ज्ञान कायृत मनूया
जीवने वइगु दुःख छु खः धका युइके फय्केमा । बुद्धं धवा
युइका बिज्यात, थव संसार अनित्य । संसारे दुःख दु ।
दुःख मुक्त जुइगु लंपु दु । तर दुःख मुक्त जुइत मनुखं होश
याना पला छिइ सय्के माः । लं सोयां जक मज्यू लंय जुइनं
सय्के माः । दुःख अथें वइ मखु । गथे बुँइ पुसा तय्व
मा बुया वइ, फय् वय्व हः सनि, अथेतुं दुःख नं दुःखया
पुसां हे जन्म जुड़ । गथेकि इच्छा या: कथ इच्छापूर्ति
मजूल, दुःख जुल । तृष्णा व चिन्तां मोह जैल, थवले
नं दुःख जुल । बुद्धं दुःख वइगु लंपुयात पञ्चस्कन्ध धया
बिज्यात । गबले तक मनूया जीवने पञ्चस्कन्ध दया
चोनि, मनूया जीवने दुःखं लिना चोनि । पञ्चस्कन्ध
धाय्व जन्म जुसेनिसे बुढा तक रोग, शोकं व भोकं ग्रन्ति
जुइगु खः । थथे हे इच्छा याथे मज्जिगु, योपि नाप
बायमालीगु, मयोपि नाप ह्वना चोने मालीगु, दुःखया
कारण खः ।

बुद्धं धया बिज्याइ— दुःखया हेतु तृष्णा खः, तृष्णा
याना हे मनूया जीवने दुःखं पार्चिका चोने मालिगु खः । तृष्णा
अथसा छु खःले ? थो तृष्णायात मठासइके अःपु । तृष्णा
धाय्व बुद्धया लं कथं काम तृष्णा, भव तृष्णा, विभव
तृष्णा व इन्द्रिय तृष्णा आदि न्हय ने चों वइ । दुःखया
हेतु तृष्णा जूगुलि तृष्णायात छखेर चिइके फइगु हे दुःखया
निरोध खः । तृष्णायात चिइके न्यकेत बुद्धं आय
अष्टांगया लं केना बिज्यात ।

बुद्धं न्हापां दुःख छु खः परिचय विया बिज्यात ।
अथे धका बुद्ध निराशावादी मखु । वसपोलया धापु खः

थो संसार अनित्य परिवतंनशील व विनश्वान् खः ।
उके दुःख निरोधया लं आय अष्टाग मार्ग केना बिज्यात ।
आय अष्टांग मार्गयात थुकथं बोया सोय् ।

प्रज्ञा	{ धात्थेगु दृष्टि—(मैत्रि) दुःख नाश जुइगु ज्ञान यात बांलाक थुइके
शील	{ धात्थेगु संकल्प—(करूणा) — करूणां जागु, हिसा रहित विचार याये
समाधि	{ धात्थेगु व वन—(मुदिता —असत्य खं मल्हायगु धात्थेगु कम— उपेक्षा) —म्वामदुगु हिसात्मक दुराचार मयायेगु धात्थेगु जीविका— याय — अन्यायपूर्ण ज्या मयायगु
धात्थेगु प्रयत्न—(व्यायाम) —सुकर्म विचार	
धात्थेगु स्मृति—(ध्यान) —प्यंगु परिशुद्धगु ध्यान	
धात्थेगु समाधि—समाधि	

चोय् बोया कथंया आय अस्टांगीक लंपुइ जुयव दुःखं
मुक्त जुइ । थव लंपुइ जुया सोयव झीसं थुइके फइ यो
कल्पना मखु थो वास्तवे धात्थेया लंपु खः । थुके झीगु नुगः
यचुपिचुका नैतिकतापूर्ण चरित्र निर्माण यायृत तसकं हे
तिवा ब्यू । अशान्त हृदययात शान्तयाना दुःखं मुक्त याना
बिइ । संसारे अले दुःख धयागु हे मदय्व थव पृथ्वीले
सुख शान्ति अमनतंत्र कोयम जुइ । उके दुःख छु खः, दु खं
मुक्त जुइगु लं छु धयागु बांलाक धवाथुइकेत बुद्ध धर्मया
लंय जुयगु तसकं आवश्यक जू । विश्वय् थव धर्मया लोक
प्रियता बृद्धि जुयावं वया चोंगुया मूलकारण शान्ति व दुःख
मुक्त जुयगु लं केना चोंगुलि खः । उके बुद्धया आय
अष्टागया लंपु तसकं महत्वपूर्ण जू । अस्तु ॥

श्रुत

(सः स्यूथें खँ थृइगु गुण)

—प्रकाश वज्राचार्य

“लालु ! रव आनन्दचित कवह्यं के धका बनागु मखुला ? छु जुल ?”

“न्हापा न्हापाथे थुगु पाले न असफल हे जुल, मालिक ! खयतला वयागु छेँया न्होने हे विदेशी घडी छगलं तया थकागु खः। आनन्दचां घडी ल्वीका छेँय् दुने यंकी, अले छीसँ वया छेँय् पुलिस जवना बना तलाशी कया घडी ल्वीका काय्, अले वैत दसि सहित खँ ठहरेयाय् धका मती तैगु। तर छुयाय् आनन्द धाःसा स स्यम्ह विद्वान। घडी ल्वीनं तुरन्त हे थानाय् बुझे याय् यंकल।” लालुचां छ्यों संकुकूँ धाल।

“आनन्दचा छम्हसित हे बदनाम याय् सफुत धाःमा छिभित जिं लहिना तैगुया छु मतलब दत ?” भचा जागे जुया लाखे साहु न धाल।

“छ याय् मालिक ? आनन्दचा सःस्यू विद्वान। थये याय् मा : धका स्यू, सकसितं गुहालि ब्यू, सकस्यां यो । बरू फययात मूँ चिने फै, वयात छीगु जाले लाके फै मखु थे च्व !” लालुचां ल्हाः भाय् यायां कन।

लाखे साहु रुन चके जुल—“उकेला वयात बदनाम याय् मा:गुनि । जि थन गांया दकसिवे धनीम्ह जूसां सुनां वास्ता मयाः, व छम्ह साधारण व्यापारी चित सकस्यां

आनन्द भूमि

यो । आः ला सह हे याय् सफुत । प्यम्ह न्याम्ह मनु छोया वैत दने दिने हे मक्यक दायके छबो । जि दयक थव गामे सुं न जि सिके चं चं चंगु जिं स्वैच्वने मफु ।”

लालुचां छ्यों ल्हुकु ल्हुकु संकल—“व हे धैगु नि मालिक । व सःस्यू, उके सकस्यां यो । वैत दायकल धाःसा वैत योपि यक्कों दुगुर्लि छी धीति प्वःचिना विस्यू वने मालेत नं द्धुं बेर मदु । बरू जिके छगु मेगु हे विचाः वःगु दु ।” थुलि धया लालुचां थःगु म्हृतु लाखे साहुया लिकक यंकल । म्हृतुया सः न्हायपने दुहाँ वन, पिने चंपिसं छु ताय् मत ।

मेमेपिनि छेँय् पीलिपि न्हावव हे लः व मि धाःसा मनुत पत्याः जवी फै, तर आनन्दया छेँय् वया कलाः रत्ना व किजाया कलाः माया ला व लुसिये मधाःसा सुं नं पत्या जवी मखु । रत्ना व माया तताकेहे थे मिले जूगुर्लि अमि छेँय् त्वापुया किचः तवकं मदु । तर लच्छिति दत, पीलिपिनि बिचे छगु गा : खने दत, गूगुकि झं झं तःगा : जुया वन ।

लच्छिति न्हो ! छन्हु मायां अःगु कोठाया न्होनेसँ हे बैंपुया धू फुक्क मुना तःगु खन । बैं प्वीगु पा : रत्ना यागु । तर मायां छुं मधाः । कन्हे खुन्हु जा नः वंगु भचा

लिबात । थःत के तरकारी छर्ति मदु । अयनं वं छुं
मधाः । अमिथाय् लः का: वैम्ह लतंचां छन्दु मायायात
धाल, “यो मा सा ! गथे पाना वःगु धैगु व रत्ना नानी ?
छु धाःगु स्यूला वं ? वया भा:तया मस्त मदुसां घों घों
स्याना कमे याना: छें चले याय् मा: है । मायानानीया
भा:तया जागिर नं कम, मस्त न यक्को है । अथे न मती
तय् त्योला, खला नानी ?” अलेला लतंचां बरावर
मायाया न्हायपने स्वां पूवेगु यात, थुकथं कंवेगु यात—
“स्यूला नानी ? रत्नां सक्सितं ‘जिगु थ छें त मि.... जिगु
कवसः अप्पो छ्यल.... मायाचिया मां तुत्तूं वं च्वनीगु....
मायाचां थःछेंय् सामान लहे गु यात....’ आदि धका
कंजुल....”

थुकथं मायाया मने शंकाया मि च्यात । शंकाया
मि जक च्याय् मा:, उकियात फैले याय् त फ्य् म्वा: ।
मायाया रुं रुं रत्ना प्रति शंका दया वल । शंकाया जाले
तक्यना च्वम्ह मायायात रत्नाया ह्यूगु छवाः नं गिजे
या:गुथे ताल, नाईक खं ल्हाःगु नं ध्याच् न्यकुगु थे जुल ।
शंकाया मिखां किसिनं कुसि थं च्वनी ।

छन्दुया खं, मायाया न्हूगु कैची तन । रत्नायाके
न्यन, तर वं मस्यू धाल । छें छुखाँ वासफवास यात ।
मलू । रत्नां हे कैची काःगु ज्वी मा: धैगु शंका वन । उके
त्वह तया रत्नाया कोठाय् वन । मेचया क्वसं कैची
खन । लच्छःहो निसे मने स्वथना तःगु तं मायां पिया
पी मफुत । रत्नायात व धाय् जिकव धाल, ब्रः बी
फकव ब्रःबिल । न्हापांला रत्नां जि खुयागु मखु धाल,
तर अयनं मायाचां ब्रः चिया हे च्वंगुलि वयानं तं
पिहाँ वल । अले ल्हाः निसे कया: छुयों तक्क सकाः
निम्हं घोराघोर ल्वात ।

बहनी आनन्द व वं बले कलाम्ह छवया क्यना

च्वन । आनन्दयात जूगु खं फुककं क कं धाल—“थये
जि छु हे यानागु मदु । कून क्येहे थे याना तैःह
जित खुनि पा: यात । थूपि नाप व्हना नयां फै मखुत ।
मेगु हे भूतू च्याकेगुसा जक च्वने फै नत्र थये बेइज्जत
ज्वीक्येतला जितः ध्व छेंय् बिया हःगु मखु ।”

आनन्द गम्भिर जुया धाल, “छक्कलं त पिहाँ वेकेगु
ठिक मजु । धैतःगु दु कि तं धैगु हर्तियारं क्यकूम्ह
सित हे जक धा:पा: याई । रत्नां न ला छत अंकारण
दंष व्यूगु खं मखु । छु आधारे वं थये यात, ध्व नं
स्वे मा: । वैगु कोठाय् छंगु तंगु कैची लुया वःसा छ जक
तं पिहाँ मवैला ?”

रत्नां भा:तया खं धुल, उके वया छवाः भचा
मलिन जुल । आनन्द हाकनं थपे यात—“सायद छ थःछें
वनेवंतु वा व्यागलं च्वनेवंतु याऊँ ज्वी धका च्वनी ।
तर थथे जुलकि ध्व गामे झीगु गुलि बेइज्जत ज्वी ध्व
विचाः यानाला छ ? छं न्य हे न्यं ज्वी कि वैरं वैर-
भाव शान्त ज्वी मखु । सम्बन्ध तोडेयायला अःपु तर
तोडे ज्वी धुँकूगु सम्बन्ध जोडेयाय् गुली थाकु, ध्व
न विचाः याना, ला ? धयातःगु नं दु तं पिकाय्गुली
दिला याइम्ह मनु बुद्धिमान खः, तं पिकाय्गुली च्वे
च्वे धाइम्हला महामूर्ख खः छाय् धा:सा तं वैबले म्हुतु
जक चाई, मिखा बन्द ज्वी । उके हडवड चाय्
म्वा:नि । न्हापां छ कयागु हे मदुसा व कैची ध्व
कोठाय् गनं वल ?”

कलाम्ह चिसक धाल, “व हे ला जि न अजु चाया
च्वगु नि ।”

भातम्ह धाल, “छकः बालाक विचाः याना स्व, थीं
थन कोठाय् सु सु दुहाँ वल ।”

कलाःःहं धाल, “मेरिपला लुममं । तर लतंचा छकः फुनि ।”

वया भीया खै कनेत वःगु जक लुमं ।”

आनन्दं मिखाफुसि कय्कुंका न्यन, “रत्नां कैची छाय् का: वःगुले ?”

कलाःःहं लिसः बिल, “अँ लुमन । लतंचित कैची छकः धाःगुलि रत्नाचां कैची माः जूगु थैं का ।”

आनन्दं रुसुकाः तल, “अय्साला थुकी लतंचिगु हे ल्हाः खने दु ।”

कलाःःहं भचा उत्सुक जुया धाल, “खः, थौंकन्हे लतंचा मायाचा नाप बरोबर छू छु खै ल्हाना च्वनीगु, स्यू ?”

आनन्दं धाल, “जिं स्यूगु कथं, न्यना तंगु कथं छुं नं ज्या बिना कारणं ज्वी मखु । लतंचां जक थ्व ज्या छाय् यात ज्वी ले ?”

थुकथं हे निम्ह त्यपु लतंचिगु बारे खै ल्हा ल्हां न्ह्यो वेका छोत ।

कन्हे खुनु सुथे मायाया बैं पुना च्वथाय् बनाः रत्नां धा.बन—“स्व माया, जिं छंत न्ह्याबले केहे भाःपिया च्वनागु । म्हिगः तेया झोके छू छु धायलात, माफ याना व्यु न्है ? जिं चाय् कं छंत गुबले मर्भि यानागु मदुनि ।

छुं द्वं विद्वं दःसा तता सम्हे जुया माफ या ।” तर मायां नमवाः । गम्के जुया च्वन । उवले हे आनन्द वया धाल, “बुद्धिमान पिसं धयातःगु दु पासार्पि सच्छिम्ह दुसां मगाः, तर शत्रु छम्ह जक दुसां कुगाः । उके छाय् माःसां म्वाःसां भ्रमे लाना शत्रु कमे यायगु । स्व भीमचा, छं तेया झोके वयात खुनि जक खन, छिपि निम्हसिगु सम्बन्ध बांमलाकेत कतपिस हे ल्वापुया पुसा पिना व्यूगु नं ला ज्वी

मायां तोकेयात, “रत्नाततां छू छु धाःगु धका न्यनागु नं मखु लाःसा ?”

आनन्दं लिसः बिल—“आमये न्यकः वःगु नं लतंचा हे ज्वी माः । मेरिपसं न्यकः वःगु दुला ? जि स्वेला थ्व फुकं लतंचां यानाःहे जूगु खः । वैके छकः खै ल्हूके माली । नत्रसा आः भूलं छपला छ्यूरुलि न्ह्याबलेया लागि पश्चाताप ज्वी ।”

थुकथं छलफल यायां लतंचित हे शंकायात । लतंचां याकूगु धका पुरा शंका मवंसां छकः न्यना स्वयां छु ज्वी धका माया सुंक च्वन । लतं चित सःतल । पीलिपि नापं च्वनाः थःत सःतूरुलि लतंचा ग्यात । आनन्दं वयात ह्योकाः, मानेयानाः, ख्यानाः खै ल्हूकल । अले वं थःहं ल्वापुया पुसा पिनागु स्वीकारयात । वं थुकथं धाल, “.....मायानानीया न्हायपने मखु मखुगु खै जि हे स्वांपू बनागु खः.....रत्नानानीया बैं प्वी धुंका मायानानीया कोठाय न्ह्योने नं जि हे धू द्वं मुंका बिया.....मायानानीयात ल्यंका तःगु खाना नं सुचुका बिया.....कैची कोठाय तय् यंका.....बाकि च्चिची धगु खैंय मायानानीया अर्थे हे शंका दयाबल । थ्व फुकं निम्ह पीलिपि ल्वाकाः छें फायूत यानागु खः । छें ल्वापु जुलकि गामे सकस्यां यै च्वस्ह आनन्दबायुया बदनाम ज्वी, वया नां कवह्यानी, वयात उलियेकी मखुत । थथे हे विचाः याना थन छें ल्वापु थलेत जित लाखे साहु नं न्याद्वो दां बी धाल । जि लोभे लाना थ्व स्वर्गं समानगु छें स्यकः वेलात । माफ याना दिसैं । आवंलि जि थथे याय् मखुत ।”

स्वम्हस्यां छकः रुसुकाः तल । लतंचित छें नं पितना छोत । थुकथं छें च्याके त्यगु कलह्या मि

फेले ज्वी न्हो हे आनदया दूरदर्शितां स्थाना बिल ।

थोकन्हे सुथे विहारे बाखैं न्यैं वैपि च्वनां च्वने आधै हे मदु । थुजोगु हे अपार भिडयात भिक्षु धम्मानन्द कना बिजयात-“उपासक, उपासिकापि ! सत्पुरुष चित् माःगु न्यागूगु धन खः -श्रुत धन । श्रुत धैगु न्यना अवीका तःगु, सय्का तःगु ज्ञां खः । सःस्यूम्ह विद्वान् ज्वीगु हे श्रुत धनं सम्पन्नम्ह ज्वीगु खः ।

“....ज्ञानी पिनिगु ज्या शिक्षा बीगु खः, अले बुद्धिमान् पिनिगु ज्या व शिक्षा न्यनाः ज्ञान दयकेगु खः; छायाःसा ज्ञां हे दक्षिणे भि, अज्ञानता हे दक्षिणे मर्मि । सकस्यां स्यूगु खैं खः कि विना ज्ञान की म्वाय् थाकु, मानव समाज हे ज्ञानया आधारे दया च्वगु खः । गुम्ह मनुयाके अप्पो ज्ञां दै, व सकस्यां यै; गुम्ह अज्ञानी खः व लगडाम्ह सलये हे ज्या मवं । तुयुगु दाही दयवं विद्वान् ज्वीगु मखु, खैं अप्पो लहाय् सय्वं ज्ञानी ज्वीगु मखु । हाकनं ज्ञां जक मवको दु तर व्यवहारे छयले मसः धाःसा व मैनां खैं लहाय् सःमु थैं जक खः ।

“....दुःख उत्पन्न ज्या च्वंगुया मुख्य कारण हे अज्ञानता खः । अज्ञानतां गुबले नं छुं समस्या सुलझे ज्वी मखु । छुं चौज सय्का: सीकाः याना यंकुसा फीसं धोखा ने मखु । पीर, दुःख व चिन्ता अबले ज्वी, गुबले अज्ञानी जुधा ज्या याई । धोखा अबले नै, गुबले ज्या यायगुया ज्ञां देमखु । लखे व हे मनु छुवे ज्वी गुम्हसिके लालकायगु ज्ञां दै मखु । गुम्हसित ज्ञानं लं क्यनी, वं कँ झालं नं कस्ती पिकाय् फे । उके अज्ञानता नौ नं मदगु, तिमिला नं मदगु चा समान खः । अज्ञानी ज्वीगु सिबेन्ता सिना वनेगु हे वेस, छायाःसा अज्ञानता हे दूर्भाग्यया मूल खः । हाकनं छकः धायकि अज्ञानतां हे दुःख उत्पन्न ज्वी ।

“....संसारया फुक्क दुःखं मुक्त ज्वीत माःगु दक्षिणे तःधंगु ज्ञानं चतुर्थार्थं सत्यां ज्ञान खः । फुक्क वस्तु अनित्य, अणिक व दुःखदायी धैगु ज्ञां मदया हे, थुपि वस्तुले भुले ज्या हे फीसं दुःख सिया च्वंगु खः । मेगु तःधंगु ज्ञां खः थःत थम्ह म्हसीकेगु । सुनां मेपित म्हसी व गिक्षित जक खः, गुम्हस्यां थःत थम्ह म्हसी व हे धात्येम्ह श्रुत सम्पन्नम्ह व्यक्ति खः । सारांसे विना श्रुत धनं वा ज्ञानं ऊगु छुं नं ज्या सफल ज्वीमखु । उके बुद्धं धया विजयागु दु, “सच्चिदं तक्क शील रहित व अज्ञानी ज्या म्वायगु सिवे छन्हु जक शीलवान् ज्या ज्ञानपूर्वक म्वायगु बांला.....”

थुकथं हे कनावं यंकल । विचे विचे वाखैं नं कन । लिपा बाखैं कवचाल । सकले दान विया विहारं पिहाँ वन । थव हे विहारं पिहाँ वै च्वंगु हूले बाजारं वै च्वंम्ह लासे साहुनं लात । वया ल्यने वया च्वंम्ह द्व्यम्हस्यां धाल, “भाईं, धात्यें ज्ञां धैगु मदयकं मज्यू खःका । आ जिगु हे खैं काय्-जिमि काय् कारा जू बले लः त्वके मज्यू धका त्वके मविया लिपाला डेहाइड्रासन धाःगु ज्या २ ला दय्का मचा सित । कारा ज्वी बले लः त्वकेमाः धैगु ज्ञां मदयाला जिमि काय् मंत ।”

मेम्हस्या लिसः बिल, “अले छु सा ? थःत छु ज्या ल्वे ज्यूगु, छु यायमा धैगु ज्ञां मदया अष्टचां उम्ह थुम्ह द्यो, धामी, क्षाकी क्यैं जुल; आ वया तुति तच्वः ज्या त्वाल्हाय माल । धात्येला अन्धविश्वाश धैगु नं अज्ञानतां हे दैगु खः ।”

भचा सःस्यू पहले दिलभाइनं धाल, ‘उलि जकला ? भूत प्रेत खना ग्या: पह नापं ज्ञां मदया जक वैगु धाःगु ।’

नापं वया च्वंम्ह वया काय्नं खैं छुत, “सिनांचा नंला पुढ्वी चाःह्यू धैगु ज्ञां मदया फेल जूगु खःनि ।”

मेम्ह छम्ह बुढ़ां धया च्वंगु न ताय दत, “....नाति-
बाबुचिगु हे खँ का। जान्या जुया मसः मसः छें दन।
लिपा फुकक हाकनं थुने माल। ज्ञा मदयाला द्वलद्व नष्ट
याय मालनि।”

लाखे साहुनं भचा पलाः तपलाः यात। वया जव पाखे
छम्ह मिसाया सः ताय दत, “जिमि ससःबौया थः कोककी
याद मटु, कतपित जक मर्भि धका पा: याना च्वनीगु॥१॥ थःगु
पह बसे काय मफया ज्या स्यंका च्वनी, अले कपा: दाया
च्वनी। धात्यें न्हापां थःतनि म्हसीकेगु ज्ञा मा: खः का।
बुद्ध धया बिज्यागु— लडाईलय सहस्रयात त्याकूगु सिवे
थःत थम्ह त्याकूगु हे श्रेष्ठ—जक लुमंस्येवैगु।”

वया लिसःलय आनन्दया कलाः रत्नाया स ताय दत,
“अज्ज जिमि जहानेला छु धाइगु स्यूला? ‘जि’ धैम्ह मटु
हं; फुकक अनित्य, फुकक क्षणिक हं। उके ‘जि’ धका
ल्वाना च्वनेगु बामला हं। छु नं चीज क्षणिक समझे ज्या
लोभ व तृष्णा तोतम्ह हे दुःखं मुक्त ज्वी हं। थये हे ज्ञान
दयाला खैनि अखुनु छेंय ल्वापु शुरू ज़बले नं धैयं तया

ल्वापु न्हंका छवे फुगु।”

थये हे प्यखे श्रुत धनया खँ न्यं न्यँ वै च्वंम्ह लाखे
साहुया नं बिचाः वल, “धात्यें आनन्द यककों ज्ञान गुणया
खँ स्यूगुलि हे वैत सर्कस्यां योगु, वैत कोथले मफूगु खयमा :।
मखुगु हे मती तया पाप कर्म याय लात।” वया पश्चाताप
जुल।

वैगु दशा खना अन्ह आनन्द रत्न वयात धाल, “लाखे
साहु! छं ज्ञा मदयकं हे ध्येबाया तेवा काल, उके अब
दुर्दशा जुल। लुमंकि ज्ञानं दुःख मदयकी, ज्ञान हे सम्पत्ति
बढे याई, ज्ञान हे याना सकस्या माने याके दै।

आनन्दया खँ न्यना लाखे साहु नं थः अज्ञानी खः धका
दकसिवे न्हापां चाल। तर व अज्ञानी मखुत। छायधाःसा
थः अज्ञानी धका चायकेगु हे ज्ञानया न्हापांगु त्वाथः खः।

(कवचाल)

— ★ —

बुद्ध म्हसीकि

—दानमान बज्जाचार्य, शाकथवंश
सदस्य, ज्ञानमाला भजन खल:

थवहे नैगु बैशाख १८ गते बुद्ध जन्म जयन्ती
२५२४ दैं क्यनीगु स्वाँया पुन्ही महत्वपूर्णगु खः। वस-
पोल बुद्ध अति करूणवन्त गुणम्हयागु कीसं त धंगु कथं
हृदयनिसें पूजा स्वागत यायेमाः, की प्राणी फुकस्यां।

बुद्ध सकल प्राणीपित भिगु लं क्यना बिज्याम्ह,

हित ज्वीगु उपदेश कना बिज्याम्ह खः। उगु लंयात
थुइका, सयका यंके फत धाःसा की सुख सीगु लंपुइ
थ्यनी। संसार अनित्य धका म्हसी। तर संसार
अनित्य गजागु धाःसा की प्राणीपि जन्म जुया च्वनागु
अनित्य खः धका सीके माःगु खः। की मनुष्यपिसं

सीके माःगु ध्व दु कि शाक्यवंश पुत्र खलःपिं सं
आपालं बुद्धयागु पंचशील, अहिंसा धर्म महसीका,
थुइका छीस बुद्ध धर्म प्रचार याये फयेके माःगु
आपालं सिद्धान्त खने दु ।

मेगु खें छत्वाचा जित चित्त बुर्के मजूगु ताया—गुरु
वज्ञाचार्य पिसं गृहस्थी जीवने जूसा अनेगु पूजा
याना छु मस्युमहसित न्हायपने स्वाँ तया, लखं छ्वाका,
स्याकेगु वचन बिया पूजा याना ऐला त्वना भव्य नया
जुया च्वंगु आपालं खने दु । कोगु बौद्ध धर्म ध्व ज्या
त्वः ला ? सुं गुम्ह बुद्धधर्म च्वंपिसं प्रश्न न्यन धाल सा
ओसुं छु जवाफ बीगु ? कोगु बुद्ध धर्म हिसा धयागु
छुं सफू वा ग्रन्थे च्वया तगु दु ला, कोगु धर्म
अहिंसावादी मखुला ? कीत ध्व बांमला थें च्व । कोगु
शरीर न छाहु बिते जुया सिना वने मानिगु व कर्म
भव्ये याये मानिगु धका सीक सीकं मस्यु मखुगु थासे
ला वनिगु ज्या याये मज्यु । होश तया भिगु कुशल
लैयू वनेगु स्वेमा : ।

कीगु बुद्ध धर्म हिसावादीं मखु धका सीकेमा ।
थथे यात धासा कीत सुनानं न्यनीबले गथे धाइ
धंगु खें—बांमला । अथे जक मखु मेगु कीगु निर्मित
मानव धर्म नं धाइ, परोपकार नं मुख्य धर्म धाइगु
खः । स्वार्थीपन जुइगु धर्म मखु, पूंजीवाला पूंजीवाला
यात स्वइगु मखु, धनीं धनीयात जक स्वया महसीकेगु मखु,
गरिबपिन्त महसीकेगु, स्वेगु व रक्षा यायगु खः । भगवान
पिसं गरिबपिन्त महसीका जगत परोपकार याना वंगु
दु । मानव धर्म ध्व धका धया बिज्यागु दु । बौद्ध
धर्म धयागु पंचशील खः । कर्पिन्त दुःख बीगु, स्यायेगु,
कर्पित व्यभिचार यायेगु, स्वार्थीपन जुइगु मखु ।
थःगु शाक्य कुला नां बौद्ध धर्म शान्तितागु खः । उच्च-

स्तरियगु देवलोपिसिकं श्रेष्ठगु अग्रसरम्ह महान पुरुष
गौतम बुद्ध खः ।

सुं गुम्हेसितं आपतकालिने रक्षा यायेगु जंक भिगु
धर्म पूजा खः । सुं गुम्हेसितं हानी जुइगु पूजा याना
धर्म ज्वी धका धया तःसां मखुगु, धारण अःखःगु,
करपिन्त हानी जुइगु, थःतनं हानी ज्वीगु खने दु । बुद्ध
धर्मयागु शास्त्र धर्मे सुं प्राणी धात याना पूजा ज्वीगु,
रक्षा ज्वीगु धया तःगु छकेसं मदु, दइ नं मखु ।

की नेपा देया लुम्बिनीस जन्म जम्ह गौतम
बुद्ध खः । मनुष्यलोके वया कीत ज्ञान व्यू वोम्ह खः ।
वहे ज्ञान संसारे न्यना वना च्वंगु दु । धवहे नेपा देयागु
धंगु विधालं मेमेगु देश, ततः धंगु दशं कीत वाहाली
बिया कीगु लुम्बिनी जन्म पुण्य भूमि तीर्थस्थलयागु
उपलक्षे पुण्यस्मृति भिका यकेगु लक्ष जुया च्वंगु दु ।
कीगु बौद्ध धर्म तःधंगु खः, थंगु कथं इमिसं बुद्ध धर्म
बल्लाका च्वंगु आपालं बुद्ध धर्मावलम्बित खने दु । उक्ति
ध्व बौद्ध धर्म थहाँ वना च्वंगु दु । आपालं मेमेगु देश-
यापिन्त न थुगु बुद्ध धर्म सिवाय मेमेगु सार धर्म छुं
खने मदु ।

कीसं धाय माल धाःसा फिन्यागु धर्मे लगे जुया
यदि कीसं महसिया च्वन धाःसा मेमेगु धर्मे लगे जुया
लिमलाका धन फुका च्वने मागु खने मदु । भाकल पूजा
याये माःगु मदु । कीत सुनानं परे जुइगु बले रक्षा याये
फे मखु, म्वाके नं फैगु खः, अन्धविश्वास खः ।
थःपिसं गुगु भिगु ज्या यासा थःत भि ज्वी, मर्भिगु ज्या
यासा मर्भि ज्वी । थःपिसं भोग यायगु ज्या खः, सुनानं
याकीगु मखु । सीके माःगु भगवानयागु गुण धर्म
सारगु, वचनामृत उपदेश बिया तःगु न्यना थुइका
पुण्य संचय याना कुशलतागु धर्म ज्वीगु ध्वहे लैपू खः,

दया दान धर्म खः ।

अद्व वीसाति मे बुद्धा - पूरेत्वादस पारमी
जेत्वामाणा सगाम - बुद्धतं समुपा ग मु
एतेन सच्च वज्जेन होनु मे जय मङ्गल ॥
थुपि नीच्याम्ह बुद्धिं दसपारमी पुरे याना पापी-

मार धाक्कोसित पराजय याना बुद्धत्व प्राप्त याना
बिज्यागु खः । थुगु सत्य बलं जित जय मंगल ज्वीमा ।
जिगु छयाति, जिगु त्वायापि, त्वा-त्वायापि, गां-गामे
च्वंपि, देश-देशे च्वंपि, चक्रवाले च्वंपि निरोगी व
निदुःखी जुहमा, सुखी जुहमा ।

ज्ञान ब्यु

-'ज्योति' शावय, कालिम्पोंग

हे तथागत बुद्ध शास्ता !
दुःख फुकेगु ज्ञान ब्यु,
ध्व नर जीवन सार्थक ज्वीगु
शान्तिया ज्योति खय्का ब्यु ॥धु॥

(१)

छल कपटया साधन जोनाः
मानव-धर्म लोमंका छोयाः
परजनयात दुःख हे जूसां
सुख थम्ह जक मुनेगु सोया

शोषण याना च्वपिनि नुगलय्
करुणा प्रेमया भाव तया

मानव सकस्यां कल्याण ज्वीगु
सम्यक दृष्टि चाय्का ब्यु ... ध्व नर जीवन ..

(२)

सुखी समृद्धि धनवान खंसा
ईर्ष्या व द्वेषया अग्नि च्याइगु,
दुःखी अनाथ दरिद्रिं खंसा
घृणा व हेलाया दृष्टि स्वइगु

भेद विषमता दुर्गुण मनया
निर्मुल ज्वीगु शील बियाः-
थः कतः सकस्यां उपकार ज्वीगु
सदगुण नुगलय् जाय्का ब्यु ... ध्व नर जीवन ... !

धर्म शाकच्छा

-मेघदूत

आपालं दि लिपा धर्म शाकच्छा मंडल मुन । फुकस्यां धयाथें म्हृतु उलु उलु सं । छम्हेस्यां प्रश्न न्यन— वर्ष ७ अंक ७ या आनन्द भूमिस समाचारे भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरं धया बिज्यागु खं समाचारे छाये याना तल-

“थों कन्हे बुद्ध पूजा व उपदेश द्वारा बुद्ध धर्म प्रचार जुया च्वसां नं नेपाले थेरवादी बुद्ध शासनया हा वः मलानि,” उलि जक मख् “बौद्ध समाजया जग हे व मलानि हैं” थथे छाय् धया बिज्यागु थें खं मथू ।

ध्व खं ला वसपोल अमृतानन्द भन्ते याके हे न्यने मानिगु थें च्वं । अयन्तं क्षी छ्वलफल याना छु ज्वी धयागु खं पिहाँ वल ।

छम्हेस्यां थःगु विचार प्वंका धाल— बुद्ध पूजा यायगु ला प्रचारया माईयम जक खः धात्यें थेरवाद धर्म वःला-इगु भखु । बुद्ध धर्म वःलाकेत प्रतिपत्ति पूजा (व्यवहार, चाला-बाला बाँलाका करंव्य पालन यायगु, सुधर सफा याना च्वने सयकेगु) पाखे ध्योन अप्पो ज्वी माः । ईर्ष्या, लोभ, द्वेष, छत्कपट, चुकिल यायगु बानि, कर विनिगु दोष मालेगु बानि तोता थःगु दोष खंकेगु बानि यायमाः अले जक थेरवाद धर्म वःलाई । अन्धविश्वास धयागु नं तापाका छोय् फुसा जक थेरवाद धमया हा वःला धाय् छि । हानं नेपाले पालि त्रिपिटकया अध्ययन यायगु छुं व्यवस्था मदु, विद्यालय मदु । भिक्षु, श्रामणेर व अनगा-

रिकापि बुद्ध धर्म अध्ययन यायत श्रीलंका, बर्मा व थाइलैण्ड वने माः । छोयाय् अज्योगु व्वनेगु व्यवस्था छुं मदु । अले गथे थेरवाद बुद्ध धर्मया हा वःला धायगु ?

बौद्ध समाजया जग वःमला-धायगु नं बौद्धतेगु समस्या वइ बले न्ह्याव्वाना समस्या समाधान यायत सुं पला मछयू धायमाः । उदाहरणया लागी पोखराय् गज्योगु परिश्रम याना देकातगु चैत्यया नामो निसान ह मदेक पिया पाःताः याना बिल । थुकिया विरोधे न्वं वामेसित पाजुया छेँ कुना बिल । बौद्ध समाज पाक जुया च्वने । अले गथे बौद्ध समाज वःला धायगु ? स्वयम्भूइ वनेत यातायातया व्यवस्था छुं मदु । गथे बौद्ध समाज वःला धायगु ? उपासिका छमेस्यां खं न्ह्याव्वन— प्रतिपाति पूजा धयागु ईर्ष्या आदि अवगुण तोता मानवीय गुण धमे उन्नति यायमागु खनि । छेँ तोता म्हामु वसः पुंसा ईर्ष्या धयागु तापना मवं खनि ।

उपासिको धाल— जिमि पासा छम्ह साप धर्म श्रद्धा दुम्ह विहारे वना च्वम्ह आः पला हे मते धुक्ल । खं छजुल धासा— अपरिचित अनगारिका गुरुमाँ छम्हे सित दान व्यूबले वया भक्तिम्ह न्ह्यावले नापलाइम्ह अनगारिका गुरुमाँ नं वयात छाय् दान बियागु धका ईर्ष्या भावं धाल हैं । अबले निसे विहारे मवन हैं । उकिं अमृतानन्द भन्तेन

धया विज्यागु ज्वी माः बुद्धपूजा (व महापरित्राण) यक्ष
जुशा चंसा नं थेरवादी बुद्धशासन वः मलानि । थेरवादी
बुद्ध धर्म धयागु मन शुद्ध याय् मागु धर्म खः । त्याग भावना
ज्या क्यने मागु धर्म खः । बुद्ध यःम्हं दान याना तिनि,
थःगु मन गाकं शुद्ध याना तिनि मेपिन्त हित ज्वी कथ
उपदेश याना विज्यागु खः । मुख्य खैं छु धासा म्हृतु पिचु
नुग वचू ज्वी मज्यू ।

ईर्ष्या धयागु चीज बाँमलागु खः सानं म्हासु पिके जक
मखू ह्याउपिके न, ग्यरु वसः पुना तपिके नं, गंथाना
ज्वीपिके नं, मचा खाचा देका च्वांपिके नं दुगु, खव थाना
च्वंगु लक्षण खः । इव मदेका ल्लोय् फुसा जीवने गाकक
आनन्द अनुभव ज्वी ।

पवारण व वर्षावास

वष ७ अंक ७ या आनन्दे भूमिस पवारण व वर्षावास
यागु यमाचार यक्ष पिहाँ वल । इव निता खैं बाँलाक मथू
धका न्हूः सदस्य छम्हस्यां न्यन ।

मेम्हस्यां लिसः बिल- इव भिक्षु पिनिगु नियमया
खैं खः । भन्तेपिके भ्यने मागु प्रश्न खः । गो भन्ते छम्ह
नं आतक विमज्यानि धका हाला च्वं बले लाक भन्ते
छम्ह थ्यंक बिज्यात । सकसिनं धयोर्थे धाल थन पवारण
व वर्षावासया खैं पिहाँ वया च्वंगु व छपि । बिज्यागु ठीकक
जुल थुगु बारे खैं थ्योक कना बिज्याहु ।

भन्ते नं कना बिज्यात- पवारणा धयागु वर्षावास
स्वलाया भिक्षु मिखौं स्वया, न्हायपनं न्यना व शंका जुया
छु छंगु दुसा जित न्वना क्षमा याना बिज्याहुं धका
संघ शंके पवनेगु यात पवारणा धाइ । अथवा पस्तपर
क्षमादान यायगु खः । आपासिया विचार खः पवारणा
धयागु वर्षावास सिधेकेगु ज्या धका । थये सम्झे ज्वीगु
गलत खः । वर्षावास सिधगु मखु । पवारणा याना खुनु

मेथाय् वाय् च्वं वंसा वर्षावास स्यंगु ठहरे ज्वी । पवारणा
याना कन्हे खनु तिनि वर्षावास सिधगु ज्वी । बहु थज्योगु
नं नियम द् कि वर्षावास सिधइगु प्यन्हु न्यान्हु न्हो
‘सत्ताह करण’ याना वन धासा वर्षावासया दुने थ
चवना याय् लिमध्यंसां वर्षावास मस्य ।

सत्ताह करण

बिचे प्रश्न वल- सत्ताह करण धयागु छु ? “जित
छं बिधन बाधा मजुल धासा न्हेनुया भित्रे लिहाँ वे” (सचे
मे अन्तरायो न भविस्सं सत्ताहव्यभन्तरे निवत्तिस्सं) धका
मती तया पिहाँ वनेगु ;

थुकिइन मतभेद द । न्हेनुया भित्रे लिहाँ वेमाः धयागु
मती दुसा सत्ताह करण मयासे पिहाँ वंसां वर्षावास मस्यं
धयागु अर्थ कथाचार्यपिनिगु विचार खः । उर्कि थाइल्याण्डे
वर्षावासया दुने गनं पिहाँ वने बले सत्ताह करण याइगु
उस्त चलन मदु । सत्ताह करणमयासे पिने चाहिला न्हेनुया
भित्रे लिमध्यंसा वर्षावास मस्यं धयागु विश्वास खः । विनय
अनुसारं ठीक नं जू ।

हानं प्रश्न वल- वर्षावास धयागु च्वने हे मागु ला ?
लिसः खः— इव वर्षावास अपवादं बचे ज्वीत जक देका तगु
खः । वर्षावास चवना बिज्याहुं, स्वलाया नेगु त्वनेगु च्वनेगु
आदि चतुप्रत्यय पुरे याना बी धाइर्पि दातार्पि मदुसा
वर्षावास च्वनेमा धयागु नियम मदु । तर वर्षावास चवना-
गुलि भिक्षु जीवनयात फाइदा दु, सुरक्षा दु । वां दायका
स्वास्थ्य स्यका च्वने म्वा । छथासं स्वलायंक च्वने बले
धर्म अध्ययन व अभ्यास (ध्यान) याय् खनी । मनूतेत
नं बुद्ध धर्मया शिक्षा बी खनी ।

प्रश्न वल वर्षावास सिधः थाय् कठिन उत्सव मयासे
हे मगाला ? अथे मखु । बुद्ध धर्मे मयासे मगा धयागु
मदु । कठिन महोत्सव धयागु उपासक उपासिका पिसं

यायमागु पुण्य कार्य खः । वर्षविवास च्वंभू मिक्षु थुगु
बारे खेन्ह्यने मज्यू । तर थों कन्हे कठिन उत्सव
गुठी पाः फे थें जुया वल । मयासे मज्यूथें च्वना वल ।
उपासकर्पि मुंका कठिन उत्सव यायमाल, सुनां गुलि
ध्यबा सहयोग बो फु, थुलि थुलि ध्यबा मतसे मज्यू धका
मिक्षुपिसं धायमागु थाय् दयावल । थथे धायगु कठिन उत्सव
ज्वी मखु । उपासक उपासिकापिनि पाखे हे प्रबन्ध ज्वी
मागु कठिन उत्सव खः ।

ध्यान भावना

विषय बदले जुल । छम्हेस्यां खें पित हल ।
भावनाया प्रचार नं मागु खः याना स्वे मागु धर्म नं खः ।
मेम्हेस्यां न्यन-छाय् भावना याय् मागु धयागु ? लिसः
खः— जिमि छें च्वंपि मिसात धर्मकीर्ति विहारे विज्याना
च्वंभू वर्माया दो० पञ्चाचारी गुरुमाँ पाखे जुया च्वंगु
ध्यान भावना याना वसेनिसेअहंकार कम जुया वल ।
आपा हालेगु बानि मदया वल । मेम्ह छम्हेस्यां धाल—
भावनाया प्रचार स्यल्लागु बुद्धधर्म प्रचार जुया वल ।
बाहिरी आडम्बरी धर्म जक प्रचार जुया उकी हे भुले
जुया च्वं पिन्त, कच कच जक हाला च्वनीपिन्त गावकं

शान्त वातातरण हया व्यु ।

मेम्ह छम्हेस्यां धाल— गुर्लि गुर्लि ध्यानया वोपि
न्हों जक वेका च्वनीपि न्ह्यलं जक व्वाना च्वनीपि दु ।
उल जक ला विदेशी गुरुमाँया न्ह्योने न्ह्यलं व्वात
धाय् वं गिजे याइ धाल धका तं चाया दना वन हैं ।
दना जक वंगु मखु थः च्वना थाय मच्वसे मेयाय है
बाय् च्वं वन हैं । वनं म्हासु वसः पुना तम्ह त्यागीम्ह है
हे अथे तं चाया वन हैं ।

खें पिहाँवल कि ध्वीका काय धयागु अपु मज् । सकलें
ध्यानी हे जुल धासा अज्ञानित दै हे मखु । होश
मदुगुलि ध्यान छखे लात । ख जा ध्यान धयागु हे होश
देकेत खः । भावना धयागु चित एकाग्र यायगु जक
मखु चित शुद्ध नं यायत खः । चित शुद्ध यायगु पाखे
मनूते उस्त ध्यान मवं । त्यागो पिनि हे चित शुद्ध
यायगु पाखे ध्यान मवं । लोभ लालचे भुले ज्वीगु,
मुंकेगुली जक मन छोया च्वनीगु । त्याग यायमा धया
च्वंसा नुग स्या । का लिबात । बराबर स सतिक धर्मया
छलफल कायंक्रम देके माल ।

सुचना :— वंगु अंकया आनन्द भूमि पत्रिकाय् (वर्ष ७, अंक ११-१२) 'स्वयम्भू जिर्णोद्धारया साल
वि. स. १६७८ मखु' शिर्षकगु पौ आनन्द भूमिया पाठक श्री "सत्य" जु च्वया हःगु खः । वगु
पत्रिकाय् च्वमिया नां उल्लेख मज्गुलि खेद प्रकट याना च्वना ।

— सम्पादक

सम्पादिकयोति पौ

सम्पादक जु

१०८ देव. ७, हेया: ४ या "आनन्दभूमि" संघर्षहेतुपासि-

काया नाम 'मिक्षुगणयो संसारे' धैर्यपौ उपुप्रकाशित

जूग जुया च्वनम् उम् पौ उवनकस्वया। साब हेत्याव-

हारीक खनाय गुगु औलिं मिक्षुतयै दानी। मुधारया सुकाक

प्रति गवकं तिवः विद्युत्त्वेत भयं भयं वीक जाया च्वंगु

खना। च्वया दीम् मयजु उपासिकावात् दुनुगलं पिनिं खे

सुवाः। गुकि याना जि न थः मनया छें छकूचा एके द्वंगु।

१५ उपासिका मयजुया धापूकथं सी। दुनुभन्तीपि खनेवं

माक्षात् वुद्धं मूर्ति हे। नहोने दमा च्वंगु ला धैर्यु भविना

पिहाँ वइ। तर महासु वसः दुने उपेक्षा कं स्वार्थं भावन्तं

सुला च्वंगु व्यक्तः मयजुमा पौ इन्द्रियकि लला ब्लू

हृष्टट जू। १६८ हृष्टट इलड इ १८८ इदो इ१४८ इ१८

१८८ दैकले न्हिपां वसपौल भन्तेपि ठोलिं विजयाइबले

मुलि बांलीः, कल्पना यायै फु कि बुद्धं धैर्युहेत्य मिक्षो

विजया: बलि मिक्षुगण ल्युल्यु तयो वोगु श्वंहोने धैर्यु

माक्षात् किषा च्वनी। अले च्वसफ्लेलिनिं सम्पै

मार्थं वन्दना। यायेगु श्रद्धालुपिनि स्वाभाविक हे। तर ए

मयजुया धापूकथं वन्दना। याह पतिलुगु मध्युसै गमकक

च्वनेगु व्यवहारिक मताया। शुकी सम्पादकजुक्तीस्वीकारुह

द्वाना दीगु। विजयामु दुगु अथ लासम्बानयात् अपमानने

यायेगु बाहिक मेगु लुभये? १८८ हृष्टट इ१८८ इ१८८

१९८ हन मुसुकक छको न्हिला वन्दना ह यति स्वीकार

याना छु स्थित? श्रद्धालुपिनि महुतु च्वमवासा तवि

शिष्टाचार वश छको मुसुकक न्हिला स्वीकार याना

विजयासो तुलि बालाइगु खः। भगवान बुद्या नामे

शिष्य छुइ सः, तर थः हे शिष्टाचारे च्वने मसःपि खना

प्राप्तवान हे विद्या लेहू इसी

उत्तर उपेक्षा च्वन धासा छम्ह मिक्षुया

प्रति उपेक्षाभाव विहाँ विद्यु व्याभाविक हे जू

मवइ ला ? १८८ ७७ ७८ उल्ल इ१८८

१८८ मेगु खं श्रद्धालुपिनि श्रद्धाकथं फलकल रस वा

स्ववास त्वंकीले व माः, ध्व माः, जि ध्व मनथा,

कोकोला माः या फरमाइश यायेगु बौद्ध धमंकथं

मिले मजु ये च्वंगु। अथे हे पिण्डपात्र दाने याः बले न

मयजुया धापूकथं गोलुपाते जाकि दीने च्वंगु धेवा जक

लिकया गोलुपा ववे ति धका इशारां कयंगु। ध्व मिसा-

जाति श्रद्धाकथं व्युगुयात उपेक्षाभाव याःगु खने दत।

श्रद्धां व्युगुयात छाय उपेक्षा? भगवान बुद्धं हे ने जाति-

पाता भद्रभाव मयसि श्रद्धा व्युगु दानयात् स्वीकार याना

विजयात धाःसा छम्ह शिष्य मिक्षु थय धेवा जक लिकया

जाकि। लः हृहना मकाय्य माःगु कारण छाय? युवाय्

सकस्मी भूती अवक्षय खं पित्तवै कि धेवाकमि यायेगु

लामी जक ५४८सु वेसत्त धैर्यु भुतो तःगु धैर्यु थये छम्ह

निम्हसे यानम् लारिति शिष्युगु हेतकम् धेवा मिक्षु वा

खवाप्रावै पुष्ट तर्पक ये मचवनी सा ? १८८ १८८

१८८ ख उ जासिमा छम्ह सा पोउ ध्वयां धैर्यु नामे पाउया

अर्थ वर्स्तार्थ छुं व्यर्ति सुमात् यायेगु पाय छ्व मजु।

सुंविद्वान जक पित्त निन्दा यायेगु न मिले मजु। वामा

पिना तः धाय धायमा न अवश्य बुया वइ। तर व

धायमायात न वामा हे धका अर्थं तया तये जिह्वा?

धायमायात ल्यत्तुल्ययो वामा सप्रे यायेगु कुतः अथे

फयेके माः अथे हे सिमा यवको दु थाय वेजातिया छमा

निमा सिमा न अवश्य दद। वेजातगु सिमा विषमा जूसा

व सिमा पुचले न्हाये हे अमृतया फलमा दुसा नं तवि
विषमा भासः सुनानं वास्ता याइ मखु । यजागु अहितगु
विषमा यात निर्मूल याये फयेके माः ।

मिसाते ल्हातं दान बिउगु वस्तुयात इशांरा मेपिन्त
बोकि वा क्वे ति धका ग्रहण याना मकासे उपेक्षाभाव
यायेगु नं उचित मजूथें च्वं । थये जुल कि श्रद्धालुज-
नवा मने छु भाव वनी धैगु अवश्य विचाः याना स्वये
माःथें च्वं । भगवान बुद्धया बोधीज्ञान गथे जुया लाभ
जुल ? तप्यंक धायेफु बोधीज्ञान लाभ याये न्हो सुजाता
कन्यां दान याःगु स्थूल आहार (पायश-भोजन) ग्रहण
बाना" तिनि । अथे हे वसपोलया शिष्य आनन्द भिक्षु नं
छम्ह बिजाती कन्याया ल्हातं लः त्वना बिज्यात धाःसा
वसपोल बुद्धया उपदेश ब्वना स्यना च्वना नं मिथ्या भाव
मध्ये पिहाँ वल, अजू चाः ।

थृगु खृय् सम्पादकजुः — थव खृ ल्हाये धाःसा ताहानि
धका छ्वेले लिचिलेत स्वया दीगु / बिज्यागु थें च्वं ।

नेपाःया हावापानीयात लोगु धाये माली । नियम-
वात्त मल्वः धैगु खृय् सम्पादकजुः महापरित्राण याये बले
मेयेबु बौद्ध दे गथे कि श्री लंकाया उदाहरण बिया
दिव / बिज्यात । तर वया अःखः कीथाय् दातापि मिसा
वा मिजंत पुर्लि थितु थीक लिक्क च्वने ज्यू । श्रामणेर-
पिसु परित्राण पाठ याये ज्यू । सम्पादक जुया धापू कथं
धये बायेगु नियमयात मल्वः । थव अनर्थ खः थें च्वं ।

अथे नियम विरुद्ध ज्याय् गथे याना सुधार याये फइ
धैबु पाखे विचाः मतसे नेपाःया हावापानीयात ल्वःगु
धायै माली धका थजागु खृयात छ्वेले वां छोया बीगु
म्बसाः गवयां पायद्धि जुइ ला ? जि स्वये अजागु व्यव-
हैरे मल्वःगु ज्यायात गुगु उपायं गथे याना सुधार यायेगु

इले हे विचाः याना यंके माःथें च्वं । वा विशेष याना
भिक्षु संघ मुना छलफल यानां जिल ला, गथे यानां जिल
अथे यायेगु नं छुं उपाय मदुला ? अवश्य नं दयेमाः थें
च्वं । बुद्धया पाले नं ल्वापुखिचा, अले अज्ञानी भिक्षुपि
छम्ह निम्ह मदुगु मखु । तर वसपोल बुद्ध समझे यानां
जिल ला, गथे यानां जिल सुधार हे याना बिज्यागु कीसं
बौद्ध ग्रन्थ ब्वना हे सीकेफु, सिउर्पि नं दै । वा 'ब्रह्मादण्ड'
बिया जिल ला । अत्तेरि भिक्षुपिन्त 'ब्रह्मादण्ड' बिउगु
नं कीसं ब्वना च्वना, न्यना च्वनागु हे दु । कि अथे
यायेगु नं परिवर्तन जुइ धुङ्कल ?

थव पौ च्वयागु मेता कारणं मखु । भिक्षुसंघय वा
गणय् व बौद्ध धर्म अजापि छम्ह निम्ह भिक्षुपिस याना
गुबले नं मन्हनीगु तालं कलंकया हाकः किना च्वनी ।
अले पवित्र विहारादिया वातावरण तक हे दुष्टित जुया
वनी धैगु जिगु धापू खः । इले हे व्यवहारयात मल्वःगु
नियमत दको मुना हाकु तिना वां छोये मफुतले व ध्याचः
एं उपो दै वइ थें भिक्षु नामे हे उपेक्षाया ध्याचः उपो
दया वै । मनूतसे उपेक्षा यायेगु लैं चालां तुं वनी ।
थुकि शंका मदु । उकि अजापि छम्ह निम्ह भिक्षुपिन्त
ज्ञानया खृं दुनुगले थ्यंक स्वचावक थना बिइगुली विद्वान
महास्थविर भिक्षुसंघ पाखे विशेष दृष्टि ब्वया बिज्याइ
धैगु आशीका याये । अन्तय यजागु नियमयात याकनं
निमुल याना यंके फतसा वसपोल बुद्धया शान्तिया लंपु
न्हावलेया लागी शुद्ध जुया च्वनी धैगु जिगु धापूसम्म
खः । वसपोल बुद्धया शिष्य विद्वान भन्तेपिन्त जिगु खृया
छुं आवश्यकता माःगु मखु । स्वयं विद्वान जनपि खः ।
उकि वसपोल पिके दृं बिद्धं क्षमा पवने ।

—यस्तदृक्त-

थौं तिनि जि चाल

विद्याराज भूषण बज्राचार्य
ऋबाबहा:, ये

बुद्धं सरणं गच्छामि
धर्मं सरणं गच्छामि
संघं सरणं गच्छामि

व्यावहारिक वेदना ज्वना छन्हु जि वैथाय
अवस्थाया व्याकक खँत वैत पुवंक जि कना
वैगु ख्वालं व नम्रता, भद्रताया जः पिज्वल
जि खन तेवाया लैपु, आश्वासनया स्वां नापं
सत्य थथे ज्वीगु मसिल, थन थौं तिनि जि चाल

हृदयरूपी सागरे किसि दुम्बो तना वन
मित्र, वन्धु शब्द जक मखु धैगु प्रष्ट जुल
थुगु दीत अवस्थाय मित्र करुणां साला काल
जिगु जक मखु जिगु ल्यूया जःपिन्त नं खल
सत्य थथे ज्वीगु मसिल, थन थौं तिनि जि चाल

थ्व भिगु भावना व ज्याय, हानं हानं न्ह्यज्याय फय्मा
थ्व सिरपा वैत जुल, गुकिया अःखः जित जुल
इन्द्रजीतया बाणं कःम्ह लक्षण थें जि नं जुल
मज्वी गनं मेरिं अले किकर्त्तव्य विमूढ थन
सत्य थथे ज्वीगु मसिल, थन थौं तिनि जि चाल।

“पियतो जायनी सोको पियतो जायती भयं
 पियतो विष्पमुत्तस्स नत्थि सोको कुतो भयं ॥”
 गुबलें मज्यलिगु छ्यःलिसे तलके ज्वीगु
 थ्व उपहेयमत् बाहार जिये वन्धना ।

छालाल ॥ ३५ ॥ छालालो बुद्धं सरणं गच्छामि
 ॥ ३६ ॥ धम्मं सरणं गच्छामि
 संघं सरणं गच्छामि

छालाल ॥ ३७ ॥
 भीष्मना ॥ ३८ ॥
 भाष्मना ॥ ३९ ॥

स्वाँया पुर्णी

३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९

३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९

३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९

३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९

श्री पूर्णकाजी उपासक

यायेनु सकस्यां श्रद्धा भक्ति तथा उत्सव कीसं भव्य रूपं
 स्वंगू योगं पूर्णं जूगं स्वाँया पुर्णी खः थौयागु दिने
 समता शान्तिं भावत्वं मैत्री ज्ञानं ज्योति प्रकाशं यायेत
 नेपा देया लुम्बिनी उद्याने जन्मं जगं थौयागु दिने
 जन्मं जरा, व्याधि, सरण, दुःख, भव बन्धनं मुक्त ज्वीत
 लाःगु दिन खः वोधि ज्ञानं बुद्धगयासं थौयागु दिने
 बहुजन हित बहुजन सुख आर्यसत्यया ज्ञान कंक
 जुया बिज्यात परिनिर्वाणं कुशीनगरे थौयागु दिने
 शान्ति क्षेत्रं कीगु देश, शान्तिप्रियं खः जनेता कीपि
 बुद्धं ब्यूगु शिक्षा थ्वहे खः कीत विश्वं शान्ति ग्राहालि यायेत ।

३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९

३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९

३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९

३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९

३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९

आनन्दकुले विद्यापीठ स्तम्भ

सवाको

त अ लिहु भारत इन्द्रियहृषि छारा नारेक
म १११८ सात लम्ब भार ५२५
१७०८ श्रम्भ हु अभिनाश श्रम्भ हु
१८८१ भर्तु भर्तु भर्तु

यो भएको कैदी रात मौविचारे मरन भए । जुन सत्यको लेखी रीज वैभव तथा सुन्दरी पर्णीलाई त्यागी तर्थस्या भएको थिए । त्यस सत्यकी दशन पाउदा मिलाई आश्चर्य लायो यसकी दर्शनले भेरी जीवन सकल भयो ।
तंरके जीवनकी सफलता यती मत्र हो ? जीवन भर आनन्दमय भूली भैविद्यामा डवी रहेका प्राणीहरूलाई विस भने के मेहेनीबन लसफलहोलाई ? के मसवाजमात्र केवल एउटामध्यी सम्भास झेती स्वयी विस्त त्वक्वां भै जाहां किम संसारको दृष्टिको दृष्टिको छैन, जहां किम्बारे त्यक्ति न राक्ष स्मान व्याहारिका त्यक्ति न राखन् पुणिकल छ । त्यसको विषयको वीलमा आमनो एउटामात्रै चैवाका वताह फलको मुगाको चिह्न विवर लंगिव खुनेहाँ आनन्द मूर्घन भारस वर्तु कोस भवछ ? असूहको उदार नगरी व्यक्तिको भलाई कर्सीहुम्छ ? संसारमायदी पाप छ भने त्यसका केही फल मैले पछि भोग्नु पर्छ । संसारलाई मायि न ढाई आफु मात्रै कहाँ साथी जान सकिएला ?

तर संसारलाई कसरी मायि उठाउने हो ? के संसारले उभत हुने इच्छा, यरेको छ ? के त्यस सम्बन्धविक वाटोमा हिङ्ने इच्छा छ ? जुन परम सत्यको दर्शनमलाई भयो त्यसको तेज जगतले सहन गर्न सक्ला ? संसार अतिबाजको पूजारी हो, अतीलाई मात्रै उसले

सकलप

त ल लिहु भारत इन्द्रियहृषि छारा नारेक
१८८१ भर्तु भर्तु भर्तु भर्तु
१७०८ श्रम्भ हु अभिनाश श्रम्भ हु
१८८१ भर्तु भर्तु भर्तु

अनु० केशरी वज्राचार्य
प्राथमिक शाखा प्रमुख
महाविद्या भूमि भूमि भूमि भूमि

महान भनेर सोचीरहेको छ । त्यसले वैभवलाई पूजा गर्दछ । अधिकारलाई विशेष मान्ने राजाहरूलाई पूजा गर्दछ । दण्डलाई अती गर्ने तपस्वीहरूको पूजा गर्दछ । त्यो अगम्यको पूजारी हो, तथा आश्चर्यमय निरर्थको पूजारी हो । तर प्रेमको पूजारी होइन, सरलताको पूजारी होइन ।

संसारमा भएका सबै अतीवाद दुःख दायक हो । एक रसको भोजन स्वादीले हुदैन । जस्तै ननि ननि खसानी मात्रै अथवा गलीया मात्रै हालेर भोजन स्वादीष्ट हुन्न । स्वादीष्टताको लागी सबै ठिक्क मात्रा मिलाई राख्नु पर्दछ । जीवनको लागी पनि यही कुरा हो । त्यसमा त्याग चाहिन्छ । तर आवश्यक देह दण्ड होइन त्यसमा भीग चाहिन्छ, तर ईन्द्रियको दास बन्नलाई होइन । मार्ग मार्ग्यम होना तर के संसारले यो कुरा बुझ्न सक्ला ? सकेन भनेर मैले संसारलोही कससि सर्व वाटो रुखाउने नीहाउन अर्को पनि एउटा वीधाछ, संसारकी दृष्टि सञ्च उत्तीर्णी रहेछ, जुन चिंज चाहिन्छ त्यो चिंजलाई नचाहिने भनेर सोचिदछ, जुने चिंज चाहिन्दैन त्यसलाई चाहिन्मै भनेर सोचिदछ । जुन उदेश्य हो त्यसलाई गोपनीसिद्ध हुरि रहेकाह छना । जसको उदेश्य सम्बन्ध न्यूनै त्यसलाई मनुष्य सिद्ध गरिरहेका छन । त्यसाम्बाद जहाँ प्रस्तुतै

दृष्टि ने राम्रो भएको छैन । त्यहाँ उसलाई के देखाउने ? मानिसहरूले सुखको इच्छा गरिरहेका छन् । दुःख देखेर डराइ रहेका छन् । तर यीनीहरूले दुःख सुखलाई चिन्ने प्रयास गरेका छैनन् । न त यसको कारण नै जान्न कोशीश गरे । जुन मनोविकाशले गरेर मनुष्यहरू दुःखी भइरहेका छन् । संसारलाई पनि दुःख दिइ रहेका छन् । त्यस मनोविकाशलाई खतम पार्ने चिन्ता उनीहरूमा छैन । आपनो चारै तिर जुन दृष्टिकाटे कारण भेला भइरहेका छन् । त्यस कारणलाई खतम पार्ने चिन्ता पनि उनीहरूमा छैन । बरू तिनीहरूमा यी कारणहरूको चिन्ता नै धेरै छन् । स्वर्ग कहाँ छन् । कस्तो छ ? त्यहाँ अप्सराहरू छन् कि छैनन् ? नरक कहाँ छ ? कस्तो छ ? परलोक कहाँ छ, कस्तो छ ? यस प्रकारको निरर्थक कुरामा आफ्नो विचार खलबलाई रहेका छन् । यस्तै कुरालाई लिएर मानिसहरू कोज फौज जम्मा भइरहेका छन् । क्षगडा गरिरहेका छन् । निन्दा गरिरहेका छन् । फेरी यसलाई नै धर्म भनेर मानीरहेका छन् । यस्तो बौलाहा जस्तो संसारलाई मैले कसरी सम्झाउने कसरी बुझाउने ? यिनीहरूलाई त दम्य चाहिन्छ । कुनै मानीसले परलोक आर्दिको नाममा उसलाई सुखको कुरा सुनाइ संभूर्णताको धक्कु छोडेर उसलाई ठग्यो भने संसार त्यस माथी संतुष्ट हुन्छ । तर कुनै एक जनाले राम्रा असल कुरा गरी अज्ञेयलाई अज्ञेय ज्ञेयलाई ज्ञय भनी सुखको सोझो तर सरल चाहीं बाटो यो हो भनेर देखायो भने बौलाहा संसारले त्यसलाई बौलाहा भन्दछ । उसको त इच्छा हुन्छ कि कोही कसैले उसलाई अंध्यारो ठाउंमा खोज्ने काम देओस जहाँ कि उसले अनेक प्रकारका कल्पना गर्ने ठाउं पाओस । उसले प्रकाशको इच्छा गर्दैन किनभने प्रकाशमा मनमा आएको जस्तो कल्पना गर्ने ठाउं

मिल्दैन । प्रकाशबाट जति कुरा देखिन्छ, मनले पनि उति नै देखिन्छ तर राम्ररी देखिन्छ । किन्तु मनुष्यलाई यसमा सन्तोष कहाँ हुन्छ ? उसको अंध्यारोमा बसी अनन्त कल्पना गर्ने इच्छा हुन्छ । यस्तो ससारलाई मैले कसरी प्रकाश दिउं ? उल्लुलाई प्रकाश दिनुको अर्थ के हुन्छ ? होइन वावा मैले केही पनि दिन । ससार आफ्नै सुरमा मस्त भइ रहोस मेरे सुरमा मस्त भइ रहन्छ ।

पापी मार भनीरहेछ— यही ठिक हो, गौतम तिमी सेवाको फन्दामा नपस । तिमीले सत्यं शिवं दिने इच्छा गरी रहेका छौं । संसारले राम्रो इच्छा गरीरहेको छ । तिमीले सोझो बाटो देखाउने इच्छा गरी रहेका छौं, संसारले सोझो त हामीलाई पनि थाहा छ भनीरहेछ । उसको लागी तिमीले के गर्न सक्यो ? तिमी संसारको लागि होइनौ । गौतम जुन दिन तिमीले संसारमा ठगहरूको मात्र भलाइ भइ रहेको छ र तिमी माथी संसार हाँसी रहेकी देख्छौ । त्यस दिन तिमी विरक्त हुनु पर्छ । जहाँ असफलता निश्चय छ त्यहाँ जानु नै किन ? तिमीले सिद्धि प्राप्त गरी सक्यो । बस अब तिमीले आनन्द गर । यदी संसार नरक तिर गइ रहेछ भने जान देउ त्यो त गइ नै रहने छ, त्यसको लागी तिमीले किन टाउको दुखउने ? नाललाई दूध र खुवा बनाउँछु भनेर आफू संग भएको दूध किन त्यसमा खन्याउने ?

तर यो पापी मारलाई खतम पार्नको लागी भेरां स्मृती जहिले पनि जागृत भइ रहन्छ । स्मृतीले पापी मारलाई भन्यो— धुर्त । संसारको धुर्तहरूको विजय भयो भन्दैमा सबै धुर्तहरूका सम्राट तिङ्गा पनि विजय होला ? संसारले नबुके के त ? जान्नले त बुझेर लिन्छ । यदि तथागतले एउटा मानिसलाई मात्र उद्धार गन्यो भने पनि त्यसमा के हानी छ, एउटाको ठाउंमा दुइता त हुनेछ ।

फेरी जुन बुद्ध हो, ज्ञानी हो, योगी हो, जीन हो, उसलाई दुःखी तथा निराशा गन सकिदैन। काम गनुं मानिसको स्वभाव हो काम नगरिकन सुख प्राप्त हुन सक्दैन। मुख्यता उसलाई मन पद्देन। यस प्रकारबाट जुन सुकै समयमा पनि काम गनुं स्वभाविक हो, भने तथागतले जन साधारणकोलागी काम किन नगर्ने? यो ब्रह्मानुरोध नै मलाई ठिक लाग्छ। म निरपेक्ष सेवक हुनु पर्छ। सार

त बोलाहा रोगी समान हो। जसले आपनो बैभवलाई चिन्दैन जमले बैद्यलाई गाली गछं दुःख दिन्छ तर जुन परीपकागी बैद्य हो उसले यस्तो दुर्घटवहारलाई वास्ता नगरीकन रोगीलाई औषधि नै गरिरहन्छ।

मेरो यो नित्योक्षक दृढनिश्चय देखेर पापीमार फेरी हाँयो र भाग्यो।

मांया उपरय् बुद्ध लुमंकिम्ह मचा

—सुश्री रिता राजभण्डारी
शिक्षिका आनन्द कुटी विद्यापीठ

प्राणी तथगु जीवन फसं ध्वागु सुपाचं थें खः। सितु थें वाउंया च्वने दुगु मखु। म्हिंगः तिनी विहारय नापलाम्ह बुद्धि लक्ष्मीयात थौं तोयुगु कापतं तोपुइका तल। स्वदं दुम्ह म्हाय् सुमित्रा थःगु सुरय् म्हिता च्वन। सुमित्रां थः माँयात छु जुल गन वन धैगु खं मस्यु। न्हापा थें हे ग्रिह्ये गाका छें वल। कुने निसे सता वम्ह सुमित्रा थ मांम जेउ मधागुलीं अजुगती चाल। थाय् थासे पतिकं रघ्ल तर गन हे मख। तलं निसे कुने ध्यंक माल अयनं मांयात लुइके मफु। हारय् चाया निनिम्हेसिके न्यन। जिमी मां गव? गन वन? वझु माया वना पुसे च्वंगु अवस्था खना निनिम्हेस्यां विहारय् वन धका हेका विल। विहार धैगु भगवान बुद्ध च्वना विज्ञाइगु धका वं स्यू। विहारं मां लिहां वै तिनी धैगु आशाय् सुमित्रा दना च्वन। थौं वद्यें कने वद्यें च्व। तर आतकं हे मवनि धैगु दुःख शब्द लहाना च्वन।

सुमित्रा भासं स्युम्ह किशोरी अवस्थाय् ध्यना वल।

अयसां वं थः मां विहारय् वंगु मखु धका मस्यु। जिमि मां छाय् विहारं ल्याहा मवःगु धैगु खं नुगलय् कुतुकुला च्वनी। विहार धैगु गन दु धका न्हावलें विचा याना च्वनी। तर थव खं सुइके हे न्यनेगु कुत मया। न्हावलें मौन रूप कया विचाया सागरय् डुवेय जुया च्वनी। मानी व छम्ह व्याकक बुद्ध्या उपदेश थुउम्ह थें च्वं। वडगु प्रगतीं हे मां विहारं लिहां मवगु धापु नं नय धुंकल। वैगु मनं धैच्वनी विहारे वना जिमी मांयात स्व वने मानी।

थौं यागु पुन्ही भगवान बुद्ध जन्म जुया विज्यागु व निर्वाण जुया विज्यागु दिन खः। उर्कि थौं रेडियों मन याउंसे च्वनीगु बुद्ध वचन न्यंका च्वंगु दु। रेडियो न्यना च्वंम्ह सुमित्राया मन नं तसकं हे आनन्द ताइ। थाय् थासय् च्वंगु विहारय् च्वना विज्यापि भन्तेपिनिगु सः न्यना च्वनी “नसो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स” धै विज्यागु शब्द नुगलय थुं दिवा वया च्वनी।

द्युकिया अर्थात् "वहे रेडियों ध्यानी हैं गुगु अर्थ वह:
भगवान बुद्धीयात कोटी कोटी वन्दना ।" अले सुमित्राया गुगु
महोने चैतुर्गु भगवान बुद्धीयों तसेवरयोत वन्दनों याई ।
व थःगु मनय प्रश्न लुइकी भगवान जिं छपिनिगु विहारय
गुवेशय ध्यानु? रेडियों पिञ्जगु वसपोल पिनिगु "बुद्ध
शरणम् गच्छामि, धम्मं शरणं गच्छामि," संघ शरण
गच्छामि, वचनं सुमित्राया मिखा जाया वई । सुमित्राया
सः पिजवइ जिमि मां छपिनिगु सरणय वःगु दु । जि न★
छपिनिगु सरणय वय । अले जिमि मां नापलाइ धका हाँय
हाँय खवई । खव छन मिखा ह्याउया वई अबसावैश्यु

मिखाय खवधाः मदिरु । सुमित्रा थजागु शब्द पिजवइकी
कि विहारय वने मास्त मर्विपु मनुतयगु मनयात नायका
विह", भो भगवान बुद्ध, जि छपिनिगु विहारय गय याना
त्य? [सुत्तपं त्वयगु? छपिनिगु विहारय त्वय्य लाक्क
हु? जि छुलहै मस्यु ॥] जित विश्वासु डु छपिसु जिमि
मां यात अक्षय छन नापलाक्का अवियस बिज्ञाई । अले
जिमि मां ताप त्वचनां छपिजिगु त्वचखबसु उपदेश रस्ते
इहभिन्न ॥५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥
क्षुर्मित्राय सुमित्रा.....धकत एम्हा पासं सतः
वइ ॥ पासाद्यागुस्सनं सुमित्राया कलपना भंग जुइ । अले
के छुं न्हुगुखो अबने इद्दइ ध्यु लाशाय कोचा काचां
खववी हुइ । यः पासायात नायुगु सलं सत्कार यौझा ॥ पासध
क राप्पाहो इए प्रक एक दार्शनिक दिना गांगा ॥

योगु रूपये यंजोगु चहिले पहले खने दइ । सुमित्राया छु
तना चवगु वस्तु लुइका विम्ह थे चवं । सुमित्राया पासा
धयु खे कीचायको बिह । की विहारय वने नु । विहार
शब्द तायवं सुमित्राया मन कुछो थाहा वई । सुमित्रा
हथासंचयन विहार गन दु? विहार थाय थाय पतिकं दु
धका पासा महेसिन जवाक बिल । अयसा की दकां विहारय
वनेगु मखे, थुगु वैष्य अनन्द कुटी विहारय भगवान
बुद्ध जात्रा याइगु । अले दक्को विहारय चवंपि उपासक
उपासिकापि भगवान नापं शहर चाहा वनी । सुमित्रां
पुसा नौपं विहारय वनेगु निश्चय याई ।

सुमित्रा व पासा निम्ह आनन्द कुटी विहारय वनी ।
अन भतेपिनिगु बुद्ध वचन सः गुन्य जुया चवनी । वस-
पोल पिनिगु प्रत्येक वचन सुमित्राया ध्यान आकर्षित जुइ ।
प्रत्येक वचन सुमित्राया अचिउंसे च्वंगु लयं मतं ब्यना
क्रिया त्वयगुर्वे चवनी । सुसित्रां थःगु आत्मयात ल्वमंका
बुद्धया मार्गं पल्ली तैर्चर्वनी ॥ विगु एक चित्तया ध्याने
अन यः मां दुकि मदु धका माले एकमनी ॥ अले भगवान
बुद्ध खतय पतथा शहर चाहा चनेमु शुरु जुइ । सकले
उपासक उपासिकापि मस्तकामु धुफांय उवना वनी । सरगत
झां चां लायाल चवनी । अले सुमित्रा व पासा महेसिया
ल्हातिनं चस्वागु धुपांय उवना भगवान नाप शहर चाहिले
त प्रलान्ह्याकी ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥

भितुना

२५२४ ओं स्वाया पुन्हीया लंसताय सकल पाठक वर्गपित जिमिगु दु नुगल निसें भितुना
दु ।

—आनन्द भूमि” परिवार

Awake : Buddhists of Nepal

— N. B. Bajracharya

Founding member and Superintendent

A Buddhist is one who goes for refuge (*sarana*) *only* to the Buddha, Dharma and Sangha (and in some teaching to the Guru also). These three being the most precious things known in this world are called the Tri-ratna.

What does Sarana mean? Its meaning is that we believe that it is necessary to have the best guidance for our spiritual progress and so we go with every part of ourselves for refuge to the Triratna. That is, the first time we repeat "Buddham Saranam gacchami, Dhammad Sangham", we are taking refuge with our minds (*citta*) the second time (*dutiyampi*) with our speech and the third time (*tatiyampi*) with our bodies.

But what are the Triratna? We can not take refuge properly unless we know that the Buddha is in this case our undified (*akleshika*) mind which makes it possible for us to attain to what Gautama Buddha attained, to become in fact a Buddha. The Dharma *sarana* is the method we use to gain

this goal, the method being the right instructions which we receive from our teachers. Sangham *saranam* means the secure refuge of the Enlightened Sages, Ariyas, Bodhisatwas and Arahants or who have used their methods and gained the secure and tranquil Peace from which they cannot fall.

Others say that the Triratna are the Teacher, the teaching, and the taught (those who have been taught), which is also a good explanation.

If a man calls himself a Buddhist then it is quite sufficient for him to go to these three only, for those are truly helpful refuges and the aid that a proper understanding of them gives is far superior to all other so-called refuges. A wake Buddhist does not go for refuge to sacred forest or holy mountains, nor to peculiar pieces of stone nor to great river nor shrines or temples, he certainly does not go to any Devatas or Iswora seeking help. What is the use of all these when the Buddha-mind is within ourselves, the Dharma our

method of realising it, and Sangha our inspiration and guide? So we in Pali language the verses: "Natthi me saranam annyam Buddho me saranam varam." (Dhammam...Sangham)

A wise Buddhist guards well these three precious things – the Triratna. He does not think that it is possible to keep only one or two of these jewels without the others. All three are necessary and for real spiritual growth, they should not be separated. It is especially to have a well-trained Sangha of Bhikkhus who can teach Dhamma to others while practising it intensively themselves. Wise Buddhists therefore not only respect the Bhikkhu Sangha, they support it and see that proper facilities are available for teaching young Sramaneras and Bhikkhus as these are the teachers of the future.

The understanding and preservation of the three Jewels is *the first thing necessary for awakening*.

The Buddha taught a Dharma which is clearly explained (swakkhato) and which leads one onwards in understanding (opanayiko).

When Lord Buddha preached to anyone, He always explained its meaning very clearly so that the listeners would understand each point, before He started to explain the next. Everything is explained in detail, analysing

each statement to show its whole meaning. Only when the first point had been grasped would the Lord Buddha pass on to the second. In this way He led his listeners on and increased their power of understanding. In three great ways of training has the Buddha explained His teaching (Sasana) the Trishikhyas.

"Sabba papassa akranam" not to do evil".

This means the training of the Sila. Now all the Buddhists take Sila with two ideas in mind, "Not to do anything harmful to others" and "Not to do anything harmful to my own welfare". 'Harmful' means causing any Dukkha, either mental or physical and 'others' means any living beings, humans, animals or others. For these reasons Upasakas take the Pancasila which is the first step we must take.

The result of keeping the Sila pure is that our minds become peaceful because these is then no difference between what we ought to do (Sila) and what we really do (papa).

"Kusalassa upasampada" – "To learn to do good". This is training of Samadhi or dhyana. Why should we trouble to practise this ? A mind well-trained in meditation is easily controlled, easily concentrated, quickly learns and is calm and happy. Dhyana is the refinement and training of the emotions so that we are full of Maitri,

Karuna, and Mudita for others. Apart from these results which are surely desirable, those who gain the Super human states of Dhyana enjoy the pleasures of the (Deva) themselves, while being able to give others great help in the problems of their lives.

“Sachitta pariyodapanam”— “To cleanse ones own heart”. This is the training in pragya. This is the highest development of intelligence attainable only when the mind is already quietened by the practice of Dhyana. Pragya is the sword with which all the defilements (klesha) of Lobha, Dwesha and Moha are cut off

The result is that where Lokuttara Pragya is experienced, the mind is brilliantly sharp, having insight not only into one's own character but into that of others also.

“Etam Buddhana sasanam”— “This is the teaching of all the Buddhas” The Buddhas have these three trainings for the removal of Dukkha amongst all peoples and so they may realise the Great Way of Happiness. This is only won when all three of these teaching are practised together—*this is the second thing necessary for awakening.*

There are many different schools of thought and practice all of which offer methods for the attainment of

Peace and Happiness. In the 2524 years of Buddhist history there have never been any wars between these different groups. It is a splendid tradition to be long maintained and for this no violence of body, speech or writing should be made against those holding other ideas.

Each of the great yantras should be seen as strong in one particular point. These points together make up a complete Buddhadharma. thus : Hinayana (theravada) insists on the necessity of Sila and so is strong in purity (Visuddhi) Mahavana always teaches the Bodhisatwo ideal and so is strong in Upaya or karma; and the Vjrayana gives instructions (or should do) in the practices of Dhyana and the development of Pragya and so is strong in these.

Let us have harmony between these teachings, let us practise them together and let there be no quarrelling—*this is the third thing necessary for awakening.*

If people are truly to awake then they must be able to read the inspiring words of the Buddha. For this reasons translations of the Sutras are one essential, beginning with these having the most practical bearing on household life and going on to others teaching the deeper doctrines. These Sutras (whether from Pali or Sanskrit)

should then be published together with translated articles and material written in Nepali, in the form of cheap booklets to be issued as a series. Later, translations of whole collections of Sutras can be published in book form together with useful comments upon them pointing out what is particularly applicable to the present day. Another urgent need in the present, is the publication in National language so that all may read it of the Buddhist monthly magazine. All these pamphlets, books and magazines are together the *fourth thing necessary for awakening*.

Buddhist should press for regular Radio time to be allotted to them. Lectures, the chanting of Sutras, recording of Buddhist celebrations etc. can reach large numbers of people are thus very valuable. Of greatest value though are those programmes which tell people "what Buddhadharma is" *This is the fifth thing necessary for awakening.*

Buddhist organizations should regularly hold cultural programmes of songs and poetry, painting, carving and metal work. These not only raise the standard of the Buddhistic arts but will attract many non-Buddhists.

For the finest examples shown or composed, suitable prizes should be offered by way of encouragement. All such cultural programmes, compe-

titions and Exhibitions are *the sixth thing necessary for awakening*.

Although Buddhists are very numerous in Nepal, effective Buddhist organizations are very few. It is very important to guard against the dangers listed under "Why wake up", as well as to accomplish all the methods listed of "How to wake," that really alive and working societies and groups be formed as quickly as possible. Different organizations could well look after all the differing activities and necessities for awakening so far given. There should never be any quarrelling between them or within themselves if Sila (honest behaviour) and Maitri (loving kindness) are always practised.

Active Buddhist groups, for it is no good having "Sleeping organizations", should always have for their motto and ideal "Reform of Buddhasasan". Besides the specialist organizations already mentioned, every village, every Vihara in town, every group of Buddhists wherever they are living, should have their own little organization. These local societies can be affiliated to more central bodies for the purpose of closely working together. What will be the programme of these locality groups ? Five suggestions follow :

a) The study of the scriptures. How can you practise Buddhism unless you

know what the Buddha has said ? It is best to approach this study through regular meetings where introductory book is first read out section by section, and then discussed. After a number of such works have been studied in this way, then the Sutras preferably with a commentary, can be tackled.

Besides giving all a general knowledge of Buddhism, they will gradually give training to a number of younger people who can then preach the Dharma. To vary the programme Bhikkhus where and when available, should be invited to preach the Dharma.

(b) Meditaion meetings : These can at first form part of the preceeding kind of meeting where begin with 5-10 minutes could be devoted to sitting still in silence when people would like to practise together for longer period, which is certainly helpful at the beginning, then advice should be sought from a Buddhist Bhikkhu or Guruju with meditation experience, as to the correct methods and way of conducting such meetings.

(c) Puja and festival meetings : Much Puja is done in Nepal with little understanding. In Buddhaharma, the Puja is not for the sake of the Buddhas or Bodhisatwos, but for one's own sake. That is, a Puja is performed to gain certain states of mind and these

can only be obtained if knowledge accompanies and guides faith. Buddhist Puja should only be done with this in mind (not as worship of a God- quite foreign to Buddhist practice)

Festivals should be celebrated even amongst small groups of Buddhists though they should be quite certain of what it is that they are celebrating and that the meaning is in accordance with the Buddha's teachings.

(d) We now turn to the expressions of practising Buddhadharma. Small Buddhist groups can do much valuable social work. They can suggest and work at improved standard of hygiene, thus lowering the incidence of disease. They can assist in the provision of dispensaries open to all. They can give advice in disputes between families and could organize some provision for the education and support of orphans and the relief of the poor. For all such good works, local, organization should collect fund adequate for these purposes.

(e) General discussions should be organized from time upon important matters of welfare; debates on interesting subjects are also useful- in fact all activities which further education and decrease ignorance should be encouraged. The

education of women and girls, the breaking of caste barriers by intercaste functions (dining and marriage) and provision of study classes to aid students are all worthy of Buddhist energy.

The points mentioned here, perhaps with many others are all activities possible to local Buddhist groups - *together they form the seventh thing for awakening.*

What is it be awake ?

The Great Teacher of our Dharma is called the Buddha - One who has waken up. He is our Guide - so we should try to perfect in our selves what was perfect in Him. The Buddha is our ideal for the finest of all qualities were fully developed in Him : He was ever full of the spirit of Maitri and Ahimsa - never He harmed others; in Him,

Pragya the light of knowledge always streamed forth - never was His mind obscured by Avidya; and He is called Mahakaruniko Natho - one who wishes the happiness of all.

This is to be AWAKE. Being His followers we must also begin to WAKE UP or surely we cannot call ourselves Buddhists.

It is all very well to write a booklet on the reform of Buddhasasana in Nepal. To write a book is easy but whether that book has an any effect or not - that is the important thing. The effect it has depends on YOU - every Buddhist who reads this. YOUR WAKING UP IS IN YOUR OWN HANDS SO:

WAKE UP BUDDHISTS OF NEPAL !

MAY ALL BEINGS BE HAPPY !

२५२४ औं बुद्ध जयन्ती
सकल प्राणी मात्रया कल्याण जुयमा धका
चुगालं निसें भिन्नत्वना

दि कंकीट म्यासिनरी वक्स प्रा. लि.

अफिस : मखन टोल, काठमाडौं, फोन नं. ११८८०
कारबाना : कुलेश्वर, काठमाडौं फोन नं. १२८२१

Buddhism and the Ideal State

-By President J.R. Jayawardhan, Srilanka

*This article is reproduced from the Sunday Observer vesak
Supplement Buddhist Era 2523*

Buddhism and Politics may seem to be terms which refer to two distinct and different systems of human thought and activity.

It is said that the Buddha advised members of the Buddhist Sangha not to take part in politics. No one can say that he exhorted politicians not to study or follow Buddhism.

Today, politics enters into every sphere of human activity, and politicians who govern the World, mould the lives of their fellowmen. The ideals they stand for are, therefore, of the greatest import.

The Middle Path: The study of Buddhism as the teaching of one of the world's greatest thinkers may profit those who take an active part in politics. The Buddha worked out his ideas to the ultimate degree of clarity, and as such, his teaching merits close analysis even today.

To my mind, Buddhism does not mean the Buddhist religion or faith which is found in many Eastern countries, and which devout Buddhists profess to follow by building

temples, offering flowers, worshipping trees and organizing peraheras and pinkamas.

Buddhism is the teaching of the Buddha, and wherever that teaching is followed Buddhism is, some call this teaching a philosophy, others call it a religion, and there are still others who refer to it as an ordinary ethical code. Bhikkhu Nyanatiloka calls it "an ethicophilosophical system".

It is true that modern philosophical and metaphysical ideas are very much in agreement with the Buddha's teaching, and as a system of ethics too. Sir S. Radhakrishnan is of opinion that "the supremacy of the ethical is the clue to the teaching of the Buddha".

Yet Buddhism in its true spirit is none of these.

Correct View: Professor Babbitt, the American humanist expresses the correct view when he calls it a Path "In its primary emphasis on will" he says, "the doctrine of the Buddha is not a system in the accidental sense, but a path. A Buddha

is one who has trodden this path and can repeat to others what he has found".

The Buddha made this quite clear when he said: "There is a middle path, O' Bhikkhus avoiding the two extremes, discovered by the Thathagatha — a path which opens the eyes and bestows understanding, which leads to the higher wisdom, to full enlightenment to Nirvana".

To take the view that Buddhism is a Path to be followed and that the Path leads to a certain realisable goal, is to lay emphasis on an aspect of Buddhism which is forgotten by those whom I have mentioned as being devout Buddhists.

The goal is Nibbana (Pali, or Nirvana (Sanskrit).

"Nibbana, Nibbana, so they say, friend Sariputta: what now means Nibbana friend ? That which is the vanishing of greed, friend, the vanishing of hate, the vanishing of delusion, that friend is called Nibbana."

Thus it was said by the Buddha himself. We need no further definition. Nibbana may also be a state of ecstatic bliss. Only he who has extinguished greed, hatred and delusion alone can say.

"Here and Now": The Buddha not only emphasized the Path he emphasized the goal is attainable in the "here and now". What a difference it would make to the Buddhists in Ceylon, if they could only be made to understand the importance of "here and now".

The theory of Karma and the doctrine

of rebirth have caused immeasurable harm to the correct practice of the Buddha's teaching. Fatalism is the child of Karma and ritual and ceremony the result of belief in the doctrine of rebirth. These evils face us daily in Buddhist Lanka. "We are the victims of our past Karma", say the fatalists; let us build temples and organise pinkamas so that we may gain merit in future births, say the reincarnationists.

These ideas show Buddhism as expressing an entirely negative view of this life, just as much as "They will be done", expresses a resignation foreign to Christ's teaching.

Buddha's life : The Buddha's own life, and his constant advice to his followers to put forth spiritual strenuousness and to practise this virtue unceasingly, show how much he appreciated action in this life. He wanted his disciples to be "vigilant, strenuous and resolute" in working out a way of life that would end in the realisation of the goal, here and now.

The proper practice of Buddhism therefore involves a technique of living, which while not worrying about Karma or rebirth, would place upon the individual the responsibility of perfecting the art of living, until he has attained in this life the goal Nibbana. Neither God nor devil, prayer nor bribe, can help. Man alone is the architect of his future.

Sir Edwin Arnold pays the highest compliment to Buddhism when he says. "It is

the proudest assertion ever made of human freedom".

Buddha's ideal : We know then the Buddha's ideal, "the vanishing of greed, hate and delusion", and we know that it is attainable here and now. Let us question whether politicians the world over have any other ideal worthy of achievement ?

That there is something rotten in the world of politics we know, Lionel Curtis writing of modern politicians says. "Wars and the miseries they bring in their train are a sure indication that in public affairs men have ignored the real end of existence. The tactical steps designed to prevent war should be conceived as means, but only one of the means, to be followed in the effort to attain human welfare. The wider policy needed to attain that end can only be conceived by men who have seen wherin human welfare consists, and do not shrink from saying what they have seen and what they seek In the last analysis a growth in the disposition of men to serve others than themselves a constructive unselfishness is the end to be sought".

Ideal Citizen : There is today a remarkable unanimity of opinion, an opinion which began with the Buddha, that the ideal man, the pure citizen is the unattached man, the man who is not attached to wealth and possessions, to power and to the object of his desires. He serves others rather than himself. Such a man can have no greed, hatred or delusion If such is the ideal man, then surely the ideal State

must be composed of such men ? Must not the state conform to an ethical ideal ?

Has a State no moral character ? "The moral character of the state," says Professor Harold Laski, "must be no different from that of any other association," and again "every State lives upon the character of its citizens".

Ideal State : The ideal State must then be composed of ideal men, men without greed, hatred or ignorance. To attain this end the politician can help. Though no one can purify another, purity and impurity are largely conditioned by environment.

Purity in human beings will grow in so far as the framework in which they live is designed to exercise and promote it. If politics is the conduct of public affairs in the interests of fellowship of men, called the State should be manned by ideal citizens.

The rulers of the State must see to it that there exists nothing which will be inimical to the accomplishment of that ideal.

Modern Environment : The environment which the State provides today for the building up of the character of its citizens tends not to the establishment of the ideal but to its destruction. The majority of States, including Ceylon, stand for the purely industrial and utilitarian view of life, the cult of power and machinery and national comfort.

Public education, financed by the State, equips the young to fit into this same environment Even religious organisations preach the ideal, but practise the opposite.

In the social world, in the professions in commerce and in politics, we find the struggle to acquire for self as the dominant factor.

The society that comprises the State is a purely acquisitive society and the sickness of an acquisitive society. A few men may struggle against this environment and even rise above it. The larger number have not the knowledge nor the power even to question.

The result is that greed for power and possession, and hatred of fellow humans, are almost the ultimate facts of human nature today.

Moral Goal : The politician in power can change this framework he can change our environment and he can control and direct education. He can by legislation make it impossible for citizens to control

wealth and possessions. He can by public education teach the ideal and mould the young citizen to take his place in a society which is not acquisitive.

Legislation and education will have a common purpose. The former will seek to change man's nature, by removing from his present environment those conditions which wrongly dominated his mind today; the latter will educate him to work in his new environment, by emphasizing those elements on human nature which cause harmony, and by teaching man to remove them.

Politicians seeking to attain this ideal will have before them a moral goal; the State they seek to create will conform to an ethical ideal, and it will necessarily have a moral claim to the allegiance to its citizens.

२५२४ दँ क्यंगु

बुद्ध-जयन्तीया उपलक्ष्य्

शाक्य प्रेस परिवार पाखे

सकल नेपालियन्त दुनुगलं निसे मितुना

वंबहा: त्वा:, ये

फोन— १३६०४

World Fellowship

Bhikkhu Kumar Kashyapa Sthabir

World fellowship is an aggregate of two words. The ordinary meaning of fellowship is friendliness or companionship. But, truly speaking, fellowship (to use this term as an English equivalent to Buddhist 'maitri') means affectionate and tender mental attitude towards all living beings. Affection, however, does not mean attachment to anyone; nor, it means, to have oneself enslaved to anyone else. Where there is attachment, there can be no fellowship (maitri). Fellowship created by attachment can only result into sufferings. So true fellowship or maitri means dispassionate good-will. One companion admires the other companion's fellowship but he does not necessarily wish to make their fellowship a cause for their sufferings. When this kind of thought or mental attitude is directed towards all living beings, one's fellowship, and in time, gets itself shaped into the form of the world fellowship.

As one dislikes sufferings, so do all living beings of the earth; as one gets fri-

ghtened by sufferings, so do all living beings; and as one loves happiness, so do all living beings too—with this realisation when one tries to contribute to the happiness of all living beings true fellowship (maitri) emerges. And only the person who is nurturing this kind of mental attitude can speak and act with fellowship or maitri. Fellowship can, therefore, grow only in the dispassionate and non-malignant mind. There is no attitudinal difference between oneself and others, between the rich and poor, the beautiful and ugly, the superior, caste and lower caste before true fellowship.

The characteristic of fellowship is to do all; its spirit lies in the good behaviours which are brought about into flowering and fruiting and being devoid of passions. Whereas tranquility is a coproduct of fellowship showing empathic feelings is the fountain-head of fellowship (maitri).

One who likes to develop fellowship, such a person would feel his own good while doing good to others. He even well-wishes

★ The term 'maitri' in Buddhist philosophy cannot, to my knowledge, find exact equivalent in the English language. 'Friendship' cannot carry the spirit nor 'love and brotherhood' do. 'Fellowship' may only be the nearest English equivalent to the Buddhist 'maitri' which means compassionate fellow feeling without any attachment.

his eminies and acts accordingly. He does not go about indulging in attitudinal differences between friend and foe. And here in this context it will be pertinent to remember the Buddha, the Enlightened One, who were bedecked with the jewels of the qualities just mentioned, and never once in his life indulged in attitudinal difference between Devadatta who was up to take his life, the numberous robber, Angulmala who used to murder people and wear a string of small-fingers of his victims around his neck, the Nalagiri elephant (the wild elepant set loose from the stable of king Ajatsatru with the intention of killing the Buddha while he was wandering in the streets of Rajgriha for alms) and his own son Rahul. They were equal to the Enlightened one.

One who is in possession of fellowship is never inclined to indulge in any kind of passion— passion of anger or passion of affection. Whereas the appearance of the one less of fellowship (maitri) is like the burning sun, the appearance of the one with fellowship is like the cool moon. When we encounter a person with fellowship maitri it naturally brings us contentment. Seven-year old Prince Rahul had once expressed his mind's contentment in these words when he happened to come into the shadow of the Enlightened One, "Mahasramana (your great reverence), your shadow is so cool!"

True fellowship is directed not towards one's own interests but towards the wel-

being of others. Most people desire the benefit of their fellowship while they are wishing all living beings non-suffering and wellbeing. This kind of fellowship cannot be called as a true fellowship. The person in possession of fellowship is of the dispassionate, pure and free thoughts. He is never at all inclined to indulge in doing harms to others.

The more there is the attitude and feelings of fellowship among the people, the less there will be suffering and stress in life. On the contrary, people who are less of fellowship, they are always inclined to insidious and cruel behaviours towards others. And it is when people are less of fellowship, they are at odds to each other. Violent behaviour are not directed by a person in possession of fellowship (maitri) towards another person also in possession of fellowship (maitri). It is in absence of fellowship that they are draining hard-earned wealth on things like police, army, courts, arms and ammunitions. Countries or nations failing to treat other countries or nations, with fellowship is the reason why the world climate today is simmering with the dangers of global war. And everyday the piles of danegerous weapons are going up.

Modern are is the age of science. It is widely assumed today that people in this modern age try to understand every human activity in the light of scientific understading. To suit such assumption and belief, popular thoughts

and beliefs in many respects need to be revolutionized of science has brought about remarkable changes in the world situations. Living standard has risen up. Requirements of various kinds of material equipments and media have tremendously expanded human intellectual horizons. But alas! people who live amid material abundance are not happy. and this fact well indicates that there is something missing insofar as human happiness is concerned. This missing element will not be found so long as people will not learnt to accept the spiritual values in life.

The fact that without developing the people there can be no happiness in the world has well been vindicated by the world situations of today and it is open to observation for anyone. And the manifesto of this is of today's world tensions. So today religion appears to assume more importance than it did yesterday. The message of the Buddha quoted below may be worth going through for everyone. For world peace and fellowship, for the security and development of the nation and in order to eliminate malice and hatred between nations, Buddha says:

Na hin vere na verani samantidha kudachana.
Averna cha samanti yasa dhamma sanatana.

(Enmity is not to be pacified by enmity. enmity is pacified only by non-enmity, this is an eternal law.)

Modern world is entangled in grim rivalry. Valuable gifts of science are being

used unfortunately in the direction wrecking world havocs instead of in the direction of building a peaceful world. While on the one hand the brilliant achievements of science appear to be capable of founding a paradise on the earth for all, on the other hand the same achievements appear to have been misused and aborted under the super-power rivalry which is constantly terrorising the world today. The same achievements can best be used for the development of world fellowship, feeling of brotherhood, tolerance and sympathy in the world. The present world situation cannot be said to be in favour of making the human world a happy place to live in. If we want to make peace in the world, today, it is necessary that the world should adopt the principles of Buddhism -religion which had never in its history indulged in rivalry with other religions,

No one can trace any idea or incident of rivalry in the history of Buddhism till today. This religion, in its long history, has suffered numerous attacks, and endured. It had its monasteries, chaityas (Buddhist monuments) and scriptures burnt up in the flames of jealousies of its rivals, yet it never betrayed any signs of counter-attack in ideas or incidents under the trying circumstances. The principal reason of this is that Buddhism has always been, and still is, a peaceful religion.

This religion has been maitaining its tenets as follows:

Jayan veran passavati, dukhan seti parajeta
(Victory breeds emmity, the vanquished.
lives in miseries)

This theory has never failed and will
ever remain as a valid proposition.

The Buddha and his religion have put
the primary emphasis upon the world fellowship
(viswa maitri). The whole of Buddhist
world is based upon this very principle. At
the same time, it is not sufficient only to
have learnt the principles of the Buddhist
world fellowship, but the principles have
to be practically and physically fulfilled.

To sum up, where there is fellowship
(maitri), there can be no malice. Malice is
the dirt that maligns peace. This dirt is
washed the waters of no fellowship. This
is not all. Fellowship at best, is the scent
of Divine nectar that fills human body and
mind with blissfull fragrance.

A tigress nursing a hungry young deer
as if it were her own cub; a peacock giving
shelter to a snake in the shadow of its
wings; and a snake taking a mongoose on
its back all such behaviours are possible in
the field of fellowship (maitri).

If we could train the mongoose and the
snake on the principles of fellowship or
maitri, they would, no doubt, live in love
and friendship. As only pure, clear and non-
stirring water of a pond can show us the

stones and other things lying on its bottom,
likewise, only a mind clear of conflicts arising
out of malice and counter-violence can
see to the actions that can do good to one-
self and to others. And one who understands
the true value of fellowship or maitri, be-
comes a self-evident fact without any
need to be proved. The place where the
Boddhisatvas (persons devotedly desirous of
enlightenment practice maitri, thereat they
teach their followers as well to practise the
same, and by the glorifying effects of such
maitri fellowship) they go to Brahmalok
(the abode of Brahma) and live there
blissfully for seven cycles of Kalpa.★

A person without fellowship maitri, is
as a mother devoid of love and affection.
The more one is capable of disseminating
fellowship (maitri) among the living beings
of the earth, the more such a person rise in
eminence in his or her life with lofty ideals
and effects of fellowship (maitri). As a drop
of water separated from the ocean becomes
the ocean itself again after dropping and
getting absorbed into it, so is also the goal
of fellowship (maitri) to just get the drop of
individuality absorbed into the ocean of life.
Total devotion of the individual for the wel-
being of the society is, therefore, the final
goal of fellowship (maitri).

★ One Kalpa = 4 billion and 40 million years time and one day of Brahma.

बुद्ध गतिविधि-

२५२४ साँ बुद्ध जयन्ती समारोह समिति

यहि २५२४ साँ बुद्ध जयन्तीको लागि भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविरको अध्यक्षतामा २५२४ साँ बुद्ध जयन्त समारोह समितिको गठन गत चंत्र १४ गते भएको समाचार छ । उक्त समितिको कार्यकारणी समिति यस प्रकार गठन भएको छ :—

अध्यक्षः भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर

उपाध्यक्षः भिक्षु सुदर्शन

भिक्षु दुष्पा लामा

भू. पू. मन्त्री श्री प्रयाग राजनि सुवाल

सचिवः श्री तिथं नारायण मानन्धर

सहसचिवः श्री बुद्ध रत्न बजाचार्य

श्री मुक्ति बहादुर मानन्धर

सहायक सचिवः श्री माणिक रत्न शाक्य

कोषाध्यक्षः श्री पूर्ण सिद्धि बजाचार्य

सहकोषाध्यक्षः श्री बाबु काजि शाक्य

श्री रामेश्वर प्रशाद श्रेष्ठ

सदस्यहरूः भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर, भिक्षु कुमार काश्यप, भिक्षु शील भद्र, भू. पू. मन्त्री श्री भूवनलाल प्रधान, श्री लोक दर्शन बजाचार्य, श्री कनकमान शाक्य, श्री न्हुङ्के बहादुर

बजाचार्य, श्री इद्र नारायण मानन्धर,

श्री पूर्णमान उपासक, श्री इव्य रत्न तुलाधर, श्री हषं बहादुर मानन्धर, श्री धर्म बहादुर मानन्धर, श्री तुल्सी नारायण मानन्धर, श्री शान्त नारायण मानन्धर ।

यस समारोह समिति भित्र ९ उपसमितिहरू समादेश छन् ।

धातु जात्रा

हरेक ४ वर्षमा एकपटक बुद्ध जयन्तीको उपलक्षमा मनाइने धातु जात्रा यस पटक पनि मनाइने छ । यस जात्रामा भगवान बुद्धको पवित्र अस्थि धातु धुम धाम संग जात्रा गरी नगर परिक्रमा गराइन्छ । यस वर्ष धार्मिक जुलुस तलका ठाउँहरू भइ नगर परिक्रमा गर्ने कार्यक्रम छ :—

भेला हुने श्री घः विहार — न्हैकन्तला — असन — कमलाछि — भोटाहिटी — असन — इद्रचोक — मखन — हनुमाच ढोका — मरु टोल — चिकमुगल — जैसिदेवल — लगन — ब्रह्म टोल — ह्यूमत टोल — कोहिटी — भिमसेन स्थान — मरु टोल — प्याफल — नरदेवी — क्षेत्रपाटी — थहिटी — श्रीघः विहारमा आई जात्रा विसर्जन हुने छ ।

साप्ताहिक धर्म देशना

सधैंको छैं यस वर्ष पनि २५२४ साँ बुद्ध जयन्तीको

उपलक्षमा बुद्ध जयन्ती समारोह समितिले साप्ताहिक धर्म देशना कार्यक्रमको आयोजना गरेको छ । कार्यक्रम वैशाख १० गते (२०३७ साल) देखि वैशाख १७ गते सम्म चल्ने छ । नेपाल भाषामा हुने यस कार्यक्रम

अन्तर्गत विभिन्न स्थानहरूमा बेलुकि ७ बजे विभिन्न भिक्षुहरू द्वारा धर्म देशना हुने छ । कार्यक्रम यस प्रकार छः

गते	तिथि	वार	स्थान	उपदेशक
वैशाख १०	अष्टमी	मंगलवार	लग्न टोल	भिक्षु सुबोधानन्द
" ११	नवमी	बुधवार	चार्वाहिल	" "
" १२	दशमी	विहीवार	मर्ह, चिलाढे	" "
" १३	एकादशी	शुक्रवार	पक्नाजोल	" "
" १४	द्वादशी	शनिवार	क्वाबहाल	भिक्षु बुद्धघोष
" १५	द्वादशी	आइतवार	दमाई टोल	भिक्षु अनिरुद्ध
" १६	तृयोदशी	सोमवार	इतु बहाल	भिक्षु प्रज्ञारास्म
" १७	चतुर्दशी	मंगलवार	सवल बहाल	भिक्षु सुमंगल

साप्ताहिक बुद्ध वन्दना कार्यक्रम

२५२४ साँ बुद्ध जयन्तीको उपलक्षमा रेडियो नेपालबाट एक हप्तासम्म विहान १५ मिनेटको लागि विशेष 'साप्ताहिक बुद्ध वन्दना' कार्यक्रम प्रसारित गर्ने आएको छ । यस अन्तर्गत वैशाख १२ गते देखि १७ गते सम्म विहान ६.३० बजे रेडियो नेपालले बौद्ध धर्म सम्बन्धि कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने छ । वैशाख १८ गते वैशाख पूर्णिमाको दिन विहान, दिउँसो तथा बेलुकी तीन सभामा बाधा धार्धा घण्टाको विशेष कार्यक्रम प्रसारण हुने छ ।

न्ह्यसः लिसः कासा

इव है २५२४ साँ स्वाँया पुँहीया लसताय् यले न्ह्यः
लिसः कासा संचालन ज्वीगु दु । आलोक पुस्तकालय,
इखाँदे त्वाया गवसालय ज्वीगु इव यल जिल्ला व्यापि
बुद्ध धर्म सम्बन्धी न्ह्यसः लिसः कासा च्याकोगु खः ।
दै॑ दै॒ पतिकं विभिन्न पुस्तकालय नं न्याय्कीगु इव

कासाय् यलया विभिन्न सफूकुथि (पुस्तकालय) पाखे ब्वति काई । थूगुसिया च्याकोगु न्ह्यसः लिसः कासाय् क्वेया पुस्तकालय तसे ब्वति काःगु दु - १) बौद्ध पुस्तकालय २) महाबौद्ध पुस्तकालय ३) यशाधरा बौद्ध पुस्तकालय ४) जन जागृति पुस्तकालय ५) अमर पुस्तकालय ६) अध्ययन मण्डल ७) पद्मावति पुस्तकालय ८) श्री जल विनायक पुस्तकालय ९) जन मैत्री वाचनालय १०) मचा सफू कुथि ११) कुञ्ज पुस्तकालय १२) ज्ञान कुञ्ज पुस्तकालय १३) युवा पुस्तकालय

यलया इखाँदे त्वाले ज्वीगु इव कासाय् क्वेया सफू बःक्या न्ह्यसःत न्ह्यथनीगु खँ सीदुगु दु-

१) बुद्धकालिन राजपरिवार २) जातक संग्रह ३) बुद्ध जीवनी ४) बौद्ध ध्यान ५) सामान्य ज्ञान ६) लुम्बिनी परिचय

२०३७ वैशाख ९ गते न्ह्यनेसिया ५ ता इले यले नागबहाले जातक संग्रहया विषय्य भिक्षु अमृतानन्द

महास्थविर पाखे पुस्तकालय परिवारयात मथूगु थुइका
बिया बिज्यागु दु ।

प्रबन्धक-

हेरोकाजी सुइका:
नागबहाल: यल ।

यले पुरस्कार वितरण समारोह

२५२४ देव वयंगु बुद्ध जयन्तीया उपलक्षस श्री सु. बौ.
सं या धर्मनुशासक व उपसचिवया नेतृत्वय श्री सुमङ्गल
विहारे सुथे सप्ताहिक बुद्ध पूजा, प्रवचन, वाद विवाद,
व न्हास लिसः कामा जुडगु दु । उगु समारोहस विजय
जपिन्त पुरस्कार वितरण जुडगु समाचार दु ।

लच्छ यंकं बुद्ध पूजा

२५२४ गूगु स्वांया पुन्ही रुः रुः धायकेत गण
महाविहारे लच्छ तक्क सुथे बुद्ध पूजा ज्वीगु समाचार
दु । थुकथं थव कार्यक्रम ल्हुति पुन्ही निसे स्वांया पुन्ही
तक्क चले ज्वी ।

बर्माया भन्ते नेपाले

बर्माया प्रसिद्धम भन्ते सद्गम मिठि याउको छयादो
वंगु फागुन १ गते नेपाले बिज्यागु खबर दु । लुम्बिनी
दर्शन यायत विज्यामह वसपोल भन्तेयात धर्मकीर्ति विहारे
स्वागत यागु न समाचार दु । वसपोल स्वन्हु तक्क
धर्मकीर्ति विहारे व छन्हु सुमंगल विहारे ध्यान भावना
न याका बिज्यागु दु वसपोल फाल्गुण ७ गते लिहाँ
बिज्यात ।

प्यूखाय् महापरित्राण

ल्हुति पुन्ही (१८ चैत्र २०३६) खुनु प्यूखा त्वाले
भिक्ष महासंघ पाखे महापरित्राण पाठ याय्गु ज्यो सम्भन्न
जूगु दु । श्री रत्न बहादुर नकर्मीजूँ थः दिवंगत मां ब्वा

जानी माया व जीत बहादुर नकर्मीया पुण्य स्मृतिस इव
महापरित्राणया आयोजना याःगु खः ।

चैत्र १८ गते बहनी महापरित्राणया पाठ शुरू जुल ।
कन्हे खुनु सुथे पाठ कवचाल ।

यले महापरित्राण

वंगु चैत्र २६ गते (२०३६ साल) यलया नागबहाले
(कुतिबहाले) न महापरित्राण पाठ जूगु समाचार थ्यंगु
दु । दिवंगत सिहराज शाक्यया पुण्य स्मृतिस वयक्या
जहान आशामाया उपासिका तंथा कार्यपि बाबुकाजी
हेरोकाजी सुइकापि व सकल जहान परिवारपिनि पाखे
थव पाठ याय्गुया रवसाः रवःगु खः ।

चैत्र २६ गते बहनी क्रमशः तारेमाम भजन खलः
व स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलः पाखे भजन न्यंकेगु
ज्या जूल । भिक्ष महासंघ पाखे महापरित्राण मण्डपे
विज्याके धुँका लसकुस म्ये हाला भक्त जनपित लस-
कुस यात । सलकुस म्ये हाला दीर्घि खः-१) रूपा शाक्य
२) चत्क्रान्ती शाक्य ३) कविता ध्वाख्वा । वया लिपा
झलफलया कार्यक्रम ज्वी धुँका भिक्ष बुद्धघोष पाखे
धर्म देशना याना बिज्यात । अनं लिपा महापरित्राण
पाठ याकेगु ज्या शुरू जुल ।

कन्हे खुनु सुथे महापरित्राण पाठ सिध्य धुँका
आचार्य भिक्ष अमृतानन्द महास्थविर पाखे न धर्म
देशना जूगु समाचार दु ।

शोक सभा

वंगु ७ गते बैशाख (शनिवार) खुनु धर्मकीर्ति
विहारे मंगोलिया यामह खम्बो लामा एस. गम्बोजाभ
निधन जुया बिज्यागुया शोक सभा जुल । वसपोल खम्बो
लामाजु मगोलियाया बौद्धत मध्ये प्रमुख खः । वसपोल

साहित्य चक्रवर्ति (डि. लिटरेचर) पदवीं विभूषित जुया ७= दै या उमेरे वंगु अप्रील १० तारिख (ई. सं. १९५०)
 बिज्याम्ह खः। एसियन बुद्धिस्ट कन्फरेन्स फर पीस धंगु खुनु वसपोल दिवंगत जुया बिज्यात। लुमंके बहजू छु
 संस्थाय छम्ह संस्थापकत मध्ये वसपोल नं छम्ह खः। वर्ष न्हो वसपोल नेपाले नं बिज्याय धुंकूगु दु।

- ★ -

समवेदना

आ. कु. विद्यापीठ परिवार

गत २०३६ साल चैत्र २९ गते विद्यापीठका वयो-
 वृद्ध कर्मचारी श्री हरि बहादुर चित्रकारको देहावसान
 भयो। वहाँले विद्यापीठमा ११ वर्षसम्म काम गर्नु भएको
 थियो। वहाँको निधन भएकोमा दिवंगत आत्माको चिर
 शान्ति र हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं।

आ. कु. विद्यापीठ परिवार

ज्ञानमाला भजन खलः, र धर्मकीर्ति विहार अध्ययन मंड-
 लका युवकहरूले तथा लुम्बिनी विकास सहयोग समि-
 तिले भाग लिएका थिए।

वहाँ एसिया बौद्ध धर्म तथा शान्ति सघका अध्यक्ष
 एवं मंगोलियाका बौद्ध विहारका महानायक हुनुका साथै
 मंगोलियामा बौद्ध धर्मको पुनर्जागृति कार्यको कर्मठ कार्य-
 कर्ता हुनु हुन्थ्यो। वहाँ १९७४ ई. स्वी. मा नेपाल
 आउनु भएको थियो। वहाँको निधनबाट बौद्ध जगतमा
 ठूलो क्षति पुरेको छ वहाँको आकस्मिक निधन भएको
 मा वहाँको दिवंगत आत्मालाई निर्वाण शुख शान्ति
 मिलोस भन्ने कामना गर्दै ३ मिनेट मौन धारण पनि
 गरियो।

वहाँको दिवंगत आत्मा प्रति श्रद्धाङ्गली अर्पण
 गर्नुका साथै मंगोलियाका बौद्ध परिवारलाई हार्दिक
 समवेदना प्रकट गरियो।

श्रीवःमा भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको अध्यक्षतामा

एक शोक सभा आनन्दकुटी विहार गुठी द्वारा आयोजित

गरिएको थियो। उक्त शोक सभामा आनन्दकुटी विहार

गुठी, आनन्दकुटी दायक सभा, आनन्दकुटी विद्यापीठ,

आनन्दभूमि

भिक्षु अमृतानन्दद्वारा सम्पादित

बौद्ध साहित्यका अनूल्य रत्नहरू

१)	बुद्धकालीन ब्राह्मण	अप्राप्य	भाग १	७।-	(पृ. ५०४)
२)	बुद्धकालीन गृहस्थीहरू		"	८।-	(पृ. ५८१)
३)	बुद्धकालीन राजपरिवार		"	१०।-	(पृ. ६६५)
४)	बुद्धकालीन महिलाहरू		"	८।-	(पृ. ५५६)
५)	बुद्धकालीन परिव्राजकहरू		"	१६।-	(पृ. ७६६)
६)	बुद्धकालीन श्रावक-चरित		"	६।-	(पृ. ३७८)
७)	बुद्धकालीन श्राविका-चरित		"	२२।-	(पृ. १००६)
८)	बुद्धकालीन ब्रह्मादिदेव		"	१८।-	(पृ. ६६८)
९)	बुद्धकालीन प्रेतकथा		"	१०।-	(पृ. ३८२)
१०)	बुद्धकालीन विमानकथा		"	१२।-	(पृ. ४०४)
११)	बुद्धकालीन ग्रन्थहरूको विषय सूची			५।-	
१२)	बुद्धकालीन ब्राह्मण भाग-२			१५।-	(पृ. ५४३)
१३)	बुद्धकालीन ब्राह्मण भाग-३			१७।-	(पृ. ६१७)
१४)	बुद्धकालीन गृहस्थी भाग-२			१५।-	(पृ. ६२४)
१५)	बुद्धकालीन गृहस्थी भाग-३			१५।-	(पृ. ६२४)
१६)	जातक संग्रह भाग-१			१०।-	
१७)	जातक संग्रह भाग-२			८।-	

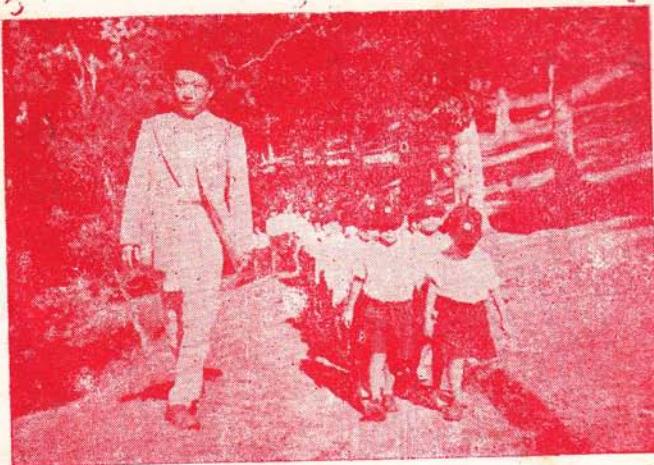
यी पुस्तकहरू पाइने स्थान

“पञ्चानन् रतन”

सिद्धार्थ गौतमको जन्म, बुद्धत्व प्राप्ति तथा
बहाँको २५२४ सौ महापरिनिर्वाण दिवस

११

बैशाख पूर्णिमाको
हार्दिक शुभ-कामना

फोन- १११६३
१२४९९
१६१६३
स्वयम्भू, काठमाडौं

आनन्दकुटी विद्यापीठ
तथा
आनन्दकुटी कन्या विद्यापीठ

व्यवस्थापक : भिक्षु महानाम, प्रकाशक: आनन्दकुटी विहार गुडी, स्वयम्भू, नेपाल। १४४२०

मुद्रक: शाक्य प्रेस, ओम्बद्धालटोल, काठमाडौं। फोन नं० १३६०४